

Projekta „Praksē balstīts apmācību
instrumenti drošībai lauku
tūrisma uzņēmumos Eiropā”
SAFETUR 2012-1-LV1-LEO05-03389



Lauku tūrisma uzņēmējdarbības drošības aspekti

INSPEKCIJAS ROKASGRĀMATA

VADI GUDRI LAUKU TŪRISMA UZŅĒMUMU LATVIJĀ

ūdens kvalitāte
darba laiks
ceļa zīmes
fitnesa zāle
datu aizsardzība
bērnu drošība
ugunsdrošība



Saturs

SATURS	2
IEVADS	4
1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS DROŠĪBAI	5
1.1. LICENCES, ATĻAUJAS UN SASKAŅOJUMI LAUKU TŪRISMA UZŅĒMĒJDARBĪBAI	5
1.1.1. <i>Vispārējās prasības ēkām</i>	5
1.1.2. <i>Ugunsdrošība</i>	7
1.1.3. <i>Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas</i>	8
1.1.4. <i>Ūdens kvalitāte</i>	9
1.1.5. <i>Atkritumu izvešana</i>	10
1.1.6. <i>Gāze un ventilācija</i>	11
1.1.7. <i>Licences tūrisma pakalpojumu sniegšanai</i>	13
1.1.8. <i>Road Signs</i>	14
1.1.9. <i>TV un autortiesību licences</i>	16
1.1.10. <i>Saunas licence</i>	18
1.1.11. <i>Peldbaseina licence</i>	19
1.1.12. <i>Alkohola licence</i>	20
1.1.13. <i>Izklaides pasākumu licence</i>	21
2. UZŅĒMĒJDARBĪBA UN NODOKĻI	22
2.1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS JURIDISKĀS FORMAS	22
2.2. NODOKĻU LIKUMDOŠANA	24
3. APDROŠINĀŠANA	26
4. STATISTIKA	27
5. MĀRKETINGS UN PUBLICITĀTE	28
5.1. NEGODĪGA KOMERCPRAKSE	28
5.2. SŪDŽĪBAS	29
5.3. TIEŠAIS MĀRKETINGS	30
5.4. KOMPLEKSO CEĻOJUMU PIEDĀVĀJUMS	31
5.5. NORĀDES	32
6. DARBINIEKI	33
6.1. DARBA LAIKS	34
6.2. MINIMĀLĀ ALGA	36
6.3. DISKRIMINĀCIJA	37
6.4. BRĪVAIS LAIKS VECĀKIEM AR BĒRNIEM	38
6.5. DROŠĪBA DARBA VIETĀ	39
6.6. SOCIĀLAIS NODROŠINĀJUMS	40
7. KLIENTI	41
7.1. REZERVĀCIJAS	41
7.2. KLIENTU REĢISTRĀCIJA UN DATU AIZSARDZĪBA	43
7.3. CENU NOTEIKŠANA UN MAKSĀJUMU PIENĒMŠANA	44
7.4. REZERVĀCIJAS ATCELŠANA UN NEIERAŠANĀS	45
7.5. KLIENTU NEPIENĒMŠANA (DISKRIMINĀCIJA, BĒRNI)	46
7.6. NOTEIKUMI KLIENTIEM UN LĪGUMI	47
7.7. KLIENTI AR INVALIDITĀTI	48
7.8. BAGĀŽA UN PERSONISKĀS MANTAS	49
7.9. BĒRNU DROŠĪBA	50
8. NAKTSMĪTNES DROŠĪBA	51
8.1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS NAKTSMĪTNĒM	51
8.2. UGUNSDROŠĪBA	52

8.2.1.	Ēku ugunsdrošība	52
8.2.2.	Apkures sistēmas un kamīni	54
8.2.3.	Mēbeļu un istabas iekārtas priekšmetu ugunsdrošība	55
8.2.4.	Ugunsdrošība telpās (smēķēšana utt.)	56
8.3.	ŪDENS APGĀDES UN KANALIZĀCIJAS SISTĒMAS	57
8.4.	ELEKTRĪBA	58
8.4.1.	Elektroinstalāciju drošība	58
8.4.2.	Elektroierīču drošība	59
8.5.	GĀZE UN VENTILĀCIJA	61
8.6.	SKAŅAS IZOLĀCIJA	62
8.7.	KLIENTU DROŠĪBA LAUKU TŪRISMA MĪTNĒ	63
8.7.1.	Uzkopšana	63
8.7.2.	Alerģēni	65
8.7.3.	Mājdzīvnieki	67
8.7.4.	Pirmā palīdzība	68
8.7.5.	Slidenas grīdas	69
8.7.6.	Kāpnes	70
8.7.7.	Ieejas apgaismojums	71
8.7.8.	Zemas durvis	72
9.	DROŠĪBA ATPŪTAS TĒLPĀS	73
9.1.	SAUNAS UN PELDBASEINI	73
9.2.	SPA	74
9.3.	FITNESĀ ZĀLE	75
9.4.	CĪTAS KLIENTIEM IZMANTOJAMAS ZONAS	76
10.	DROŠĪBA AKTĪVAJĀ ATPŪTĀ	77
10.1.	ŪDENS SPORTS: LAIVAS, ŪDENS VELOSIPĒDI, ŪDENS MOTOCIKLI	77
10.2.	ZIRGU IZJĀDES	78
10.3.	DABAS TAKAS	79
10.4.	VELOSIPĒDI	80
10.5.	PELDĒŠANA	81
11.	PĀRTIKAS UN DZĒRIENU DROŠĪBA	82
11.1.	LIKUMDOŠANAS UN VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS	82
11.2.	PĀRTIKAS APRĪTE UN ĒDIENA GATAVOŠANAS HIGIĒNA	83
11.3.	PĀRTIKAS RAŽOŠANA UN TIRDZNIECĪBA	85

Ievads

Šajā rokasgrāmatā apkopota informācija par drošības aspektiem lauku tūrisma mītnēs Latvijā. Drošības aspekti pārskatīti no likumdošanas viedokļa, no uzņēmuma darbības viedokļa, kā arī no klientu un saimnieku drošības viedokļa. Šī rokasgrāmata tapusi projekta SAFETUR ietvaros ar EK Leonardo da Vinči Mūžizglītības programmas atbalstu (projekts Nr. (2012-1-LV1-LEO05-03389), un ir Latvijas versija kopīgajai projekta partneru izstrādātajai Eiropas lauku tūrisma drošības rokasgrāmatai. Tajā apkopoti drošības jautājumi un prasības lauku tūrisma mītnēs visā Eiropā, sniedzot pārskatu lauku tūrisma nozares profesionāļiem par kopīgajiem drošības aspektiem un sniedzot komentārus par katras valsts likumdošanas risinājumiem konkrētajos drošības aspektos.

Latvijas versijā esam aprakstījuši aktuālo situāciju un prasības mūsu valstī, iekļaujot arī veiksmīgus piemērus un praktiskus risinājumus dažādām situācijām Eiropas valstīs, kas var noderēt lauku tūrisma uzņēmējiem Latvijā. Šīs rokasgrāmatas mērķis ir palīdzēt lauku tūrisma uzņēmējiem apzināties savas tiesības un pienākumus, likumdošanas, kvalitātes sistēmu, un klientu prasības, kas jāievēro, lai business būtu iespējami pasargāts no negadījumiem un nepatīkamiem pārsteigumiem.

Rokasgrāmata izmantojama kā vispārējs uzziņu materiāls. Situācija likumdošanas un citu prasību jomā ir manīga, tādēļ rokasgrāmatā ir norādītas saites un atsauces uz konkrētiem likumdošanas aktiem, kas izmaiņu gadījumā tiek atjaunināti. Lauku tūrismā specifiskā un aktuālā informācija vienmēr atrodama asociācijas „Lauku ceļotājs” profesionālās informācijas sadaļā www.prof.celotajs.lv un lauku tūrisma uzņēmēju diskusiju portālā www.macies.celotajs.lv

Pateicamies par sadarbību rokasgrāmatas tapšanā visiem projekta partneriem:

- ✓ Norvēģijas lauku tūrisma un vietējo pārtikas ražotāju asociācijai HANEN <http://www.hanen.no/>
- ✓ Bulgārijas alternatīvā tūrisma asociācijai BAAT www.baatbg.org
- ✓ Eiropas lauku tūrisma organizācijai EUROGITÉS www.eurogites.org
- ✓ PRODEC Consultores www.raar.es
- ✓ Lietuvas lauku tūrisma asociācijai <http://www.atostogoskaime.lt>
- ✓ Anglijas lauku tūrisma organizācijai Farm Stay UK Limited <http://www.farmstay.co.uk/>
- ✓ Latvijas Lauku Tūrisma Asociācija "Lauku ceļotājs" www.celotajs.lv

Visi projekta rezultāti ir pieejami projekta mājas lapā:

http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/SAFETUR/project_results_en.html

1. Vispārējās prasības drošībai

1.1. Licences, atļaujas un saskaņojumi lauku tūrisma uzņēmējdarbībai

Lauku tūrisma uzņēmējdarbībai nepieciešamās atļaujas un saskaņojumi no valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm ievērojami atšķiras atkarībā no uzņēmuma veida:

- Mazās lauku tūrisma mītnes, piemēram, "B&B" – naktsmājas ar brokastīm un nelielas brīvdienu mājas daudzās valstīs netiek uzskatītas par uzņēmējdarbību. Tādējādi netiek piemērotas daudzas prasības, kas attiecas pakalpojumu sniedzējiem vai biznesa uzņēmumiem.
- Citos gadījumos tiek piemēroti visi uzņēmējdarbību reglamentējošie noteikumi un likumdošana, kas attiecas uz pakalpojumu sniegšanu.

1.1.1. Vispārējās prasības ēkām

Vispārēja Informācija

Atsevišķas brīvdienu mājas un privātas naktsmītnes ar 3-5 viesu guļamistabām bieži netiek uzskatītas par biznesa uzņēmumiem un sabiedriskās lietošanas ēkām. Šajos gadījumos spēkā ir privāto dzīvojamo ēku celtniecības un drošības noteikumi. Īpašas papildus prasības var piemērot, ja naktsmītne piedāvā arī ēdināšanu. Dažos gadījumos pastāv papildu prasības ugunsdrošībai. Prasības ēkām ir sarežģīts jautājums, kas dažādās Eiropas valstīs tiek risināts atšķirīgi. Lai precizētu informāciju, noskaidrojiet savas valsts vai reģiona likumdošanas prasības.



Lielākas viesu mājas vai brīvdienu māju kompleksi parasti tiek uzskatīti par sabiedriskās lietošanas ēkām, tādēļ nepieciešamas visas attiecīgās atļaujas un saskaņojumi. Ja tiek celtas jaunas ēkas, ir nepieciešama būvatļauja. Pastāv noteikumi attiecībā uz ēku pārbūvi vai paplašināšanu, plānošanu un celtniecību, kā arī atbilstību apbūvei.

Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt, kādi valsts, reģionālie un vietējie būvniecības noteikumi attiecas uz Jūsu uzņēmumu atbilstoši tā veidam un lielumam.
- ⇒ Jūsu uzņēmums atbilst attiecīgajiem valsts, reģionālajiem un vietējiem būvniecības noteikumiem.

Valstu Piemēri

Ēkām jāatbilst vispārējiem tehniskajiem noteikumiem. Specifiskas prasības naktsmītnēm aprakstītas nodaļā "Naktsmītnes drošība".

Nepieciešami attiecīgo iestāžu sertifikāti/saskaņojumi šādās jomās:

- Bulgārija: Drošības prasības nosaka būvniecības noteikumi. Naktsmītņu ēkas tiek pielīdzinātas sabiedriskās lietošanas ēkām. Ir spēkā ēku pieejamības noteikumi, kas galvenokārt nosaka nepieciešamās ērtības, lai ēkās varētu iekļūt un tās izmantot cilvēki ar īpašām vajadzībām. Ēkā jābūt vismaz vienai WC tualetei, kas viegli sasniedzama no recepcijas un koplietošanas telpām.

- Lietuva: Lauku tūrisma pakalpojumus ir atļauts sniegt arī dzīvojamās ēkās. Spēkā ir tādi paši vispārējie noteikumi kā privātām dzīvojamām ēkām. Ja ēka netiek izmantota kā privāta dzīvojamā ēka, tās būvniecības dokumentos jānorāda cits izmantošanas veids, piemēram, rekreācija vai lauku tūrisms. Saskaņā ar tūrisma likumu, lauku tūrisma pakalpojumus atļauts sniegt lauku apvidos vai mazpilsētās ar ne vairāk kā 3000 iedzīvotājiem.
- Norvēģija: Katrai ēkai nepieciešama būvatļauja. To ir vieglāk dabūt uzņēmumiem, lai gan nav atšķirību noteikumos privātpersonām un uzņēmumiem. Vienstāva ēkām nav specifisku drošības prasību. Sākot no diviem stāviem un 300m² platības katrā stāvā, ēkai tiek piemērota Brannklasser klasifikācija, kur tās tiek iedalītas 1 – 4 klasser jeb līmeņos. Piemēram, uz naftas platformām attiecas 4. līmeņa prasības, kamēr vienstāva ēkām prasību nav daudz. Vairāk informācijas par būvniecības noteikumiem un pareizu ēku celtniecību oficiālajā Direktorat for Byggkvalite mājas lapā: <http://byggeregler.dibk.no/dxp/content/tekniskekrav/11/3/>.
- Spānija: Lai atvērtu uzņēmumu lauku apvidos, kur parasti vienīgā atļautā uzņēmējdarbība ir lauksaimniecība, ir nepieciešama īpaša atļauja. Atļaujas ir katras pašvaldības kompetencē un to izsniegšana saistīta ar labumu, ko šī uzņēmējdarbība var dot vietējai sabiedrībai, tai skaitā, radītās darba vietas. Šo dokumentu sauc par Sabiedriskā Labuma Deklarāciju. Ja darbība ir bezpeļņas vai brīvdienu mītņu izīrēšana, tas tiek uzskatīts kā īpašnieka pastāvīgā vai pagaidu dzīves vieta. Lauku apvidos nav atļauts būvēt jaunas dzīvojamās ēkas (ja tās nav saistītas ar lauksaimniecību). Ir atļauts atjaunot vecās ēkas.
- Apvienotā Karaliste: Lai uzsāktu naktsmītņu biznesu (B&B vai brīvdienu mājas), pārveidotu, paplašinātu vai pārbūvētu esošu ēku vai uzbūvētu jaunu, nepieciešama būvatļauja un jāievēro būvniecības noteikumi.

1.1.2. Ugunsdrošība

Vispārēja Informācija

Pastāv tehnisko noteikumu prasības attiecībā uz elektriskajām instalācijām un elektroierīcēm, apkures sistēmām un kamīniem, mēbelēm un iekārtas priekšmetiem, izmantojamiem materiāliem, konstrukcijām, izmēriem, utt. Vispārējo ugunsdrošību pārbauda ugunsdrošības dienesti.



Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt, kādi ugunsdrošības noteikumi attiecas uz jūsu uzņēmumu atbilstoši tā veidam un lielumam.
- ⇒ Jūsu uzņēmums atbilst attiecīgajiem ugunsdrošības noteikumiem.

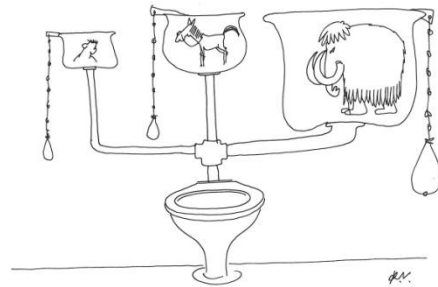
Valstu Piemēri

- Bulgārija: Par ugunsdrošību atbildīgās iestādes pārbauda ugunsdrošību saskaņā ar prasībām, novērtējot ēkas drošības stāvokli. Mēbelēm pārsvarā jābūt ugunsdrošām.
- Latvija: Ministru kabineta regulējumi attiecībā uz uguns drošību ir pieejami šeit: <http://likumi.lv/doc.php?id=84587>. Ministrijas, vietējās varas iestādes, privātie un valsts uzņēmumi, kā arī organizācijas, ir tiesiskas izsludināt papildus drošības noteikumus. Latvijā pastāv gan noteiktie uguns drošības standarti, gan papildus - brīvprātīgi ieviestās prasības no darba devēja puses.
- Lietuva: Spēkā ir ugunsdrošības noteikumi gan privātām dzīvojamām ēkām, gan sabiedriskās lietošanas ēkām.
- Norvēģija: 4 līmeņu prasības (kā punktā 1.1.1.) ir spēkā arī ugunsdrošības jomā. Kamīnus, krāsnis un skursteņus atļauts būvēt tikai sertificētiem speciālistiem, saskaņā ar katras pašvaldības noteikumiem.
- Spānija: Tūrisma likumdošana nosaka gan vispārējo ugunsdrošības prasību ievērošanu, gan specifiskās prasības tūristu mītnēm.
- Apvienotā Karaliste: Saskaņā ar ugunsdrošības likumdošanu, praktiski visās darba vietās, tai skaitā, viesnīcās, viesu mājās un tamlīdzīgās iestādēs, ir jānozīmē par ugunsdrošību atbildīgā persona. Ir jāveic “piemērots un pietiekams” ugunsdrošības risku novērtējums, un ja uzņēmumā ir vairāk kā 5 darbinieki, riska novērtējumam jābūt reģistrētam rakstiski. Jābūt noteiktai personai, kas ir atbildīga par ugunsdrošības risku novērtējumu, ugunsdrošības un profilakses pasākumu ievērošanu. Ir jā sastāda rīcības plāns ārkārtas situācijām. Viesu istabās, pie ugunsgrēka signalizācijas vietām darbinieku un koplietošanas telpās jāizvieto instrukcija “Kā Rīkoties Ugunsgrēka Gadījumā”.

1.1.3. Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas

Vispārēja Informācija

Pastāv tehnisko noteikumu prasības ūdens apgādes un kanalizācijas iekārtām un sistēmām. Pilsētās, kur to nodrošina sabiedriskie pakalpojumi, parasti specifisku prasību nav, taču lauku apvidos tādas var būt. Lauku tūrisma kvalitātes sistēmu ietvaros tiek pārbaudīts, vai ūdens apgāde un kanalizācija strādā, vai nav nepatīkamu smaku un citu neērtību viesiem.



Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt, kādi ūdens apgādes un kanalizācijas noteikumi attiecas uz jūsu uzņēmumu.
- ⇒ Jūsu uzņēmuma ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas atbilst noteiktajām prasībām atbilstoši uzņēmuma veidam un lielumam.
- ⇒ Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas ir labā tehniskā kārtībā.

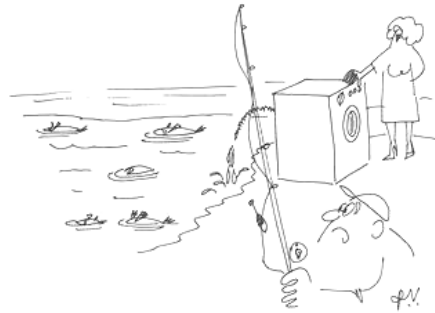
Valstu Piemēri

- Bulgārija: Par ugunsdrošību atbildīgās iestādes pārbauda ugunsdrošību saskaņā ar prasībām, novērtējot ēkas drošības stāvokli. Mēbelēm pārsvarā jābūt ugunsdrošām.
- Lietuva: Spēkā ir ugunsdrošības noteikumi gan privātām dzīvojamām ēkām, gan sabiedriskās lietošanas ēkām.
- Norvēģija: 4 līmeņu prasības (kā punktā 1.1.1.) ir spēkā arī ugunsdrošības jomā. Kamīnus, krāsnis un skursteņus atļauts būvēt tikai sertificētiem speciālistiem, saskaņā ar katras pašvaldības noteikumiem.
- Spānija: Tūrisma likumdošana nosaka gan vispārējo ugunsdrošības prasību ievērošanu, gan specifiskās prasības tūristu mītnēm.
- Apvienotā Karaliste: Saskaņā ar ugunsdrošības likumdošanu, praktiski visās darba vietās, tai skaitā, viesnīcās, viesu mājās un tamlīdzīgās iestādēs, ir jānozīmē par ugunsdrošību atbildīgā persona. Ir jāveic "piemērots un pietiekams" ugunsdrošības risku novērtējums, un ja uzņēmumā ir vairāk kā 5 darbinieki, riska novērtējumam jābūt reģistrētam rakstiski. Jābūt noteiktai personai, kas ir atbildīga par ugunsdrošības risku novērtējumu, ugunsdrošības un profilakses pasākumu ievērošanu. Ir jā sastāda rīcības plāns ārkārtas situācijām. Viesu istabās, pie ugunsgrēka signalizācijas vietām darbinieku un koplietošanas telpās jāizvieto instrukcija "Kā Rīkoties Ugunsgrēka Gadījumā".

1.1.4. Ūdens kvalitāte

Vispārēja Informācija

Pastāv zināmi tehniskie noteikumi un inspekciju pārbaude attiecībā uz ūdens ieguves avotiem un tā kvalitāti, ko var pārbaudīt laboratorijas analīzēs. Var būt prasība, ka ūdens ieguves avotiem jābūt pārtikas un higiēnas kontroles dienestu pārbaudītiem. Dažās valstīs tiek prasīta laboratorijas analīze, kas apliecina ūdens kvalitāti apliecina, un tās rezultātiem jāatrodas viesiem redzamā vietā.



Kritēriji

- ⇒ Jūs varat uzrādīt derīgu pārtikas un higiēnas dienestu izsniegtu sertifikātu, ja tas nepieciešams atbilstoši noteikumu prasībām.
- ⇒ Jūs varat uzrādīt ūdens laboratorijas analīžu rezultātus, ja tas nepieciešams atbilstoši noteikumu prasībām.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Nepieciešama Pārtikas Drošības Aģentūras pārbaude. Naktsmītne var izmantot alternatīvus ūdens ņemšanas avotus, ja tie ir atbilstoši saimniecības vajadzībām.
- Latvija: Ūdens kvalitātes noteikumi kā kopums attiecas uz pārtikas un higiēnas regulām. Ja ūdens nāk no sabiedriskās ūdensapgādes sistēmās, uzraudzība ir nepieciešama reizi divos gados (<http://likumi.lv/doc.php?id=75442>). Tādā gadījumā ūdensuzraudzība kvalitāte ir nepieciešama, un rezidents pats to neveic. Ja tas nav sertificēts, vai iestādes apstiprinājušas, naktsmītnes viesiem ir jānodrošina ar atsevišķs dzeramais ūdens.
- Lietuva: Dzeramais ūdens reizi gadā jāpārbauda laboratorijā.
- Norvēģija: Naktsmītņu uzņēmumiem jāizmanto publiski piegādātais ūdens. Ja tiek izmantoti privāti resursi, ūdens kvalitāte jāpārbauda laboratorijā. Spēkā ir ES higiēnas normas ūdens kvalitātei.
- Spānija: sk. punktu 1.1.3.
- Apvienotā Karaliste: Nepieciešams apstiprinājums no atzītas aģentūras. Vietējām varas iestādēm jāveic privāto ūdens ņemšanas gruntsūdeņu analīzes.

1.1.5. Atkritumu izvešana

Vispārēja Informācija

Atkritumu apsaimniekošanas prasības parasti tiek piemērotas lauku apvidos, kur nav pieejami sabiedriskie atkritumu savākšanas pakalpojumi.



Kritēriji

⇒ Jūs izmantojat atbilstoša atkritumu apsaimniekošanas uzņēmuma pakalpojumus.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ja atkritumu savākšana netiek piedāvāta kā publisks pakalpojums, naktsmītnei vietējā pašvaldībā jādeklarē, kādā veidā tiks apsaimniekoti atkritumi. No 2013. gada katram uzņēmumam pašam jāorganizē atkritumu apsaimniekošana. Noteikumi prasa, lai katrs uzņēmums slēdz atkritumu apsaimniekošanas līgumu, taču praksē tas nenotiek.
- Latvija: Visiem izmitināšanas pakalpojumu sniedzējiem ir jāvienojas ar atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumiem par atkritumu savākšanu. Dažos Latvijas lauku rajonos ir iespējams šķirot atkritumus kempinga vietās vai viesnīcās.
- Lietuva: Visiem naktsmītņu īpašniekiem jābūt noslēgtiem līgumiem par atkritumu izvešanu.
- Norvēģija: Katrai mājsaimniecībai jābūt līgumam par atkritumu savākšanu. Brīvdienu mājas atkritumu apjoms tiek aprēķināts kā puse no mājsaimniecības atkritumu apjoma. Kempinga mājas atkritumu apjoms tiek aprēķināts kā viena ceturtdaļa no mājsaimniecības atkritumu apjoma. Kempingu īpašnieki var nomāt atkritumu konteinerus no specializēta uzņēmuma, izmaksas atkarīgas no tilpuma. Vairāk informācijas: <http://bir.no/birbedrift/Sider/Bransjerelaterteloesninger.aspx>, <http://bir.no/birbedrift/Sider/Bransjerelaterteloesninger.aspx>
- Spānija: Pilsētās atkritumu savākšana ir komunāls pakalpojums un tā izmantošanu var pierādīt ar kvītīm par pakalpojumu apmaksu. Laukos atkritumu apsaimniekošana jāorganizē un jāpierāda pašam saimniekam, nogādājot atkritumus vismaz līdz tuvākajam atkritumu savākšanas punktam.
- Apvienotā Karaliste: Ja uzņēmums atrodas saimnieku ģimenes mājā, atkritumu izvešana tiek iekļauta komunālajos maksājumos. Ja uzņēmums ir lielāks, tiek piemēroti komerciālo uzņēmumu tarifi.

1.1.6. Gāze un ventilācija

Vispārēja Informācija

Prasības nosaka būvnormatīvi, vai arī tās ir ietvertas sertifikāta prasībās gāzes iekārtu uzstādīšanai, utt. Naktsmītnes telpu apsaimniekotājs ir atbildīgs par to, lai gāzes iekārtām un dūmvadiem tiek veikta regulāra apkope un pārbaudes. Pamata prasība ir sniegt klientiem tikai un vienīgi drošus pakalpojumus un garantēt drošību visā pakalpojuma izmantošanas laikā.



Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt, kādas ir prasības gāzes apgādei un ventilācijai.
- ⇒ Jūsu uzņēmums atbilst gāzes un ventilācijas drošības prasībām.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Laukos nav daudz naktsmītņu, kurās ir gāzes apgāde, tomēr zināmas noteikumu prasības pastāv. Gāzes apgādes sistēmu reizi gadā jāpārbauda un jāsertificē attiecīgām iestādēm.
- Latvija: Gāzes prasības reglamentē Ministru kabineta noteikumi Nr 23, 20 1999. gada janvārī, kas pazīstami kā noteikumi par piegādi un gāzes izmantošanu, norādot attiecības starp piegādātāju un patērētāju, ja gāze tiek piegādāta un izmantota. Gāzes piegādes sistēmas un iekārtas publiskajās ēkās projektē saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem un normām, ieskaitot tos, kas ir iekļauti Latvijas būvniecības normatīvajos aktos LBM 211-98, daudzstāvu, daudzdzīvokļu dzīvojamajās ēkās.
 - Ventilācija: To regulē būvniecības reglaments LBM 231-03, apkures un ventilācijas dzīvojamajās un publiskajās ēkās (Ministru kabineta noteikumi Nr. 534, 2003. gada 23. septembrī). Tie nosaka vispārējās drošības prasības ventilācijas un gaisa kondicionēšanas sistēmām un iekārtām virtuvēs un sanitārajos mezglos. Ventilācijas caurules virtuvēs un sanitāro mezglu dzīvojamās ēkās var pievienot vispārējo ventilācijas sistēmu, bet ar atsevišķu kanālu katram dzīvoklim. Dabiskā ventilācija ir jānodrošina telpās, tie ir, logi, kurus var atvērt, logi ar ventilācijas rāmjiem vai īpašu atveri ārsienām. Istabu dizains, kur dabiskā ventilācija ir neiespējami netiek iedrošināts.
- Lietuva: n/a (nav attiecināms)
- Norvēģija: n/a
- Spānija: Nepieciešams sertificēta tehnika atzinums, ka sistēma ir darba kārtībā. Ja šāda atzinuma nav, elektrības vai gāzes apgādes sistēma tiek uzskatīta par nelikumīgu.
- Apvienotā Karaliste: Naktsmītnes saimnieki ir atbildīgi par gāzes iekārtu un dūmvadu drošu ekspluatāciju un pārbaudēm. Drošības pārbaudes jāveic Gas Safe reģistrētam inženierim. Elektroiekārtu drošības noteikumi prasa, lai visas uzņēmumā izmantotās elektroierīces ir drošas. Nav atsevišķu prasību ikgadējai apkopei, bet ir stingri ieteicams, ka elektroierīces regulāri pārbauda un veic apkopi sertificēts elektriķis. Vispārējās drošības prasības ir spēkā pašapkalpošanās brīvdienu mājām. Būtiska prasība ir, ka viesiem tiek piedāvāti tikai un vienīgi droši produkti, un ka tie ir droši visu darbības laiku.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Izmantojiet adekvātas dūmu izvadīšanas un ventilācijas sistēmas.
- ✓ Kontrolējiet temperatūru, gaisa mitrumu un ventilāciju jūsu darba vietā.
- ✓ Uzturiet ierīces labā tehniskā kārtībā.
- ✓ Izmantojiet personiskos aizsarglīdzekļus.
- ✓ Katra darba veikšanai izmantojiet atbilstošu darba apģērbu.

1.1.7. Licences tūrisma pakalpojumu sniegšanai

Vispārēja Informācija

Dažās Eiropas valstīs lauku tūrisma naktsmītne drīkst darboties tikai kā licencēts uzņēmums. ES likumdošana nereglamentē lauku tūrismu. Licences lauku tūrisma uzņēmējdarbībai nosaka nacionālās likumdošanas.



Kritēriji

⇒ *Jums ir lauku tūrisma uzņēmējdarbībai nepieciešamās licences/atļaujas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Brīvdienu mājas un viesu mājas (līdz 10 istabām) jāreģistrē kā uzņēmums vai telpas ar biznesa iespējām. Tikai istabas (līdz 5 istabām) privātā saimnieka mājā vai dzīvoklī, kurā dzīvo arī viņš pats, netiek uzskatītas par biznesa uzņēmumu, un saimnieks maksā tikai vienu nodokli.
- Latvija: Nav īpašu prasību.
- Lietuva: Lai sniegtu lauku tūrisma pakalpojumus, jāreģistrējas Nacionālajā Tūrisma Pārvaldē. Pārvaldei jāiesniedz naktsmītņu pakalpojumu sniedzēja deklarācija. Lauku tūrisma pakalpojumu sniedzējam v ar būt līdz 20 naktsmītnes ēku vienību ar izmītināšanas iespējām līdz 50 personām.
- Norvēģija: Jāreģistrē uzņēmums, piemēram, ferma. Fiziskas personas, nemaksājot nodokli, var gūt gada ienākumus līdz €1200. Ienākumiem, kas pārsniedz šo summu, tiek piemērots 28% nodoklis. Nav nepieciešama licence. Vairāk informācijas par brīvdienu mājas izmaksām: <http://www.dn.no/privatokonomi/article2472212.ece>.
- Spānija: Pakalpojumi jāreģistrē tūrisma pārvaldes iestādēs. Ir divi veidi:
 - Pilna apjoma biznesam nepieciešami visi dokumenti, tai skaitā, ēku projekti, sertifikāti, īpašuma reģistrs, utt.
 - Telpu izīrēšanai vai bezpeļņas uzņēmumiem pietiek ar vienkāršotu deklarāciju.
- Apvienotā Karaliste: Ir nepieciešama būvatļauja un jāievēro būvniecības prasības, ja plānojat uzsākt lauku tūrisma uzņēmējdarbību (B&B vai pašapkalpošanās māja/dzīvoklis), kā arī, lai pārveidotu, paplašinātu vai pārbūvētu esošo īpašumu vai celtu jaunas ēkas. Jākonsultējas ar vietējās pašvaldības plānošanas departamentu un jāsaņem projekta atļauja.

1.1.8.Road Signs

Vispārēja Informācija

Noteikumi attiecībā uz ceļa norādēm un to izvietojumu atšķiras dažādās valstīs. Parasti ir standarta noteikumi un prasības attiecībā uz:

- Novietojumu, piem., pie galvenajiem ceļiem, pie iebraucamā ceļa, utt.
- Veidu, piem., reklāma, ar apgaismojumu vai bez, virziena norādes, norādes pie ieejas, utt..
- Nosacījumiem, piem., iestādes, ar ko nepieciešams saskaņot tūrisma uzņēmumu norādes, piem., vietējās plānošanas iestādes, satiksmes direkcijas, utt.



Kritēriji

- ⇒ *Jūsu uzņēmumam ir uzstādītas ceļa norādes atbilstoši minimālajām likumdošanas prasībām vai vispārējiem noteikumiem.*
- ⇒ *Jūsu uzņēmumam ir pieejamas GPS koordinātes.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Virziena norāžu uzstādīšana lauku tūrisma mītnēm:
 - Ārpus apdzīvotas vietas vai pie pagrieziena:
 - a) uz lielceļiem: 1000 līdz 2000 metru attālumā;
 - b) uz citiem ceļiem: 200 līdz 300 metru attālumā;
 - Ciematos: 100 līdz 150 metru attālumā pirms naktsmītnes vai pirms pagrieziena uz to, un pie paša pagrieziena.
 - Virziens un attālums līdz naktsmītnei jānorāda ceļa norādes apakšējā daļā vai uz atsevišķas norādes.
 - Zīmēm jābūt vienādas formas un vienādās krāsās, nepieciešams apstiprinājums no vietējām satiksmes pārvaldes iestādēm.
 - Citas zīmes jāaskaņo ar vietējām pašvaldībām. Par ceļa zīmes uzstādīšanu jāmaksā nodoklis, atkarībā no tās veida un lieluma.
- Lietuva: Ceļa zīmes jāaskaņo ar attiecīgā ceļa apsaimniekotāju. Vietējo ceļu gadījumā tā var būt vietējā pašvaldība, reģionālas vai valsts nozīmes ceļus apsaimnieko reģionālas ceļu pārvaldes.
- Latvija: Pastāv noteikumi, kas apstiprināti Ministru kabinetā, jo atbildīgā iestāde par ceļazīmēm ir Latvijas Valsts ceļu (LVC) Tehniskā komisija. Latvijas ceļa zīmju standarti ir LVS 77 un Ceļa apzīmējumu LVS 85. iesaistītās institūcijas ir: CSDD, Satiksmes ministrija un Ekonomikas ministrija.
- Norvēģija: Lauku tūrismā īpašas ceļa norādes jāaskaņo ar varas iestādēm. Ir atšķirīgas cenas HANEN organizācijas biedriem un tiem, kas nav biedri. Vairāk informācijas: http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/Regjeringen-Bondevik-II/lmd/Nyheter-og-pressemeldinger/2005/nytt_vegskilt_for_gardsmat_og_bygdeturis.html?id=258867

- Spānija: Ceļa norāžu veids nav formāli apstiprināts. Ir oficiāla standarta zīmes, taču tās netiek pieskaitītas pie formāli apstiprinātajām ceļa zīmēm. Tas bieži rada sarežģījumus, jo tūrismā ir prasība uzstādīt ceļa norādes, savukārt ceļu apsaimniekotāji šīs norādes novāc, jo tās nav oficiāli apstiprinātas ceļa zīmes.
- Apvienotā Karaliste: Lai uzstādītu norādes un/vai reklāmas ārpus telpām, konkrētai norādei var būt nepieciešams saskaņojums ar plānošanas iestādēm. Saskaņojuma nepieciešamība atkarīga no norādes veida – vai tā ir pilnībā vai daļēji apgaismota, neapgaismota – un arī no uzstādīšanas vietas. Jāgarantē, ka jūsu uzstādītā norāde nav maldinoša, jo maldinoša norāde ir likumpārkāpums (likumdošana par negodīgu tirdzniecību un maldinošu mārketingu). Vietējās pašvaldības ceļu departaments konsultēs attiecībā par brūnas vai baltas tūrisma norādes uzstādīšanu.

1.1.9. TV un autortiesību licences

Vispārēja Informācija

Ja viesu mājā ir pieejama mūzikas ierakstu atskaņošanas aparātūra, īpašniekam jānoslēdz līgums ar autortiesību aģentūrām, kas atbildīgas par mūzikas ierakstu publisku atskaņošanu. Eiropā ir divas galvenās institūcijas: viena pārstāv mūzikas autorus un otra – māksliniekus. Katrai organizācijai ir savs atšķirīgs līgums.



Kritēriji

⇒ *Ja Jūs nodrošināt mūzikas ierakstu atskaņošanas vai pārraidīšanas iespējas publiskā telpā, Jums ir līgums ar attiecīgajām organizācijām, kas darbojas Jūsu valstī.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Bulgārijā ir divas organizācijas:
 - „Prophon”, kas apvieno izpildītājmāksliniekus un fonogrammu producentus. Vairāk informācijas: <http://www.prophon.org/>.
 - „Mūzikas Autori”, kas apvieno komponistus, rakstniekus un izdevējus. Vairāk informācijas: <http://www.musicautor.org>
 - Visām naktsmītnēm jāslēdz līgumi ar abām organizācijām.
- Lietuva: ir divas saistošas organizācijas. Katrai ir savs līgums:
 - LATGA-A ir autortiesību pārvaldības asociācija: www.latga.lt.
 - AGATA – Lietuvas Blakustiesību Asociācija darbojas izpildītājmākslinieku un fonogrammu producentu labā.
- Latvija: Ja mūzika tiek spēlēta apartamentos, piemēram, TV, radio, dators, utt, tad īpašniekam ir pienākums veikt līgumu ar divām saistošajām organizācijām. Katrai nepieciešams atsevišķs līgums:
 - Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra / Latvijas Autoru apvienība (AKKA / LAA): <http://www.akka-laa.lv/>.
 - Asociācija Latvijas māksliniekiem un producentu: <http://www.laipa.org/>.
 - Nekādi specifiski noteikumi paredzēti lauku tūrisma mītnēm.
- Norvēģija: Lielākiem naktsmītņu uzņēmumiem noteikumi aprakstīti šeit: <http://www.tono.no/Hotell%2C+Overnatting+og+Restaurant.564.cms>. Brīvdienu māju saimnieki maksā par TV pieslēgumu ar publiskas lietošanas atļauju. <https://parabol.canaldigital.no/Om-Canal-Digital-Norge/Bedrift/>
- Spānija: Uzņēmumiem jāreģistrējas Autoru Apvienībā (SGAE) un jāmaksā gada maksa. Lauku tūrismā šis noteikums bieži netiek ne ievērots, ne kontrolēts.
- Apvienotā Karaliste: piedāvājot jebkāda veida naktsmītnes pakalpojumus uz īsu laiku, ja naktsmītnē ir TV, nepieciešama “Hotel and Mobile Units Television License” (viesnīcu

licence). Ja uzņēmumā publiski tiek atskaņota vai izpildīta ar autortiesībām aizsargāta mūzika, var būt nepieciešama PRS (Performing Rights Society) mūzikas licence. Ja tiek piedāvātas DVD filmas, ir nepieciešama „DVD Concierge” licence. Ja aparatūra ir viesu istabās, ir nepieciešama „Hotel Vision licence”.

Situācija Eiropā

Eiropas lauku tūrisma organizācija „Eurogites” ir apkopojusi pārskatu par prasībām un maksu mūzikas atskaņošanai vairākās Eiropas valstīs. Tabulu skatīt [šeit!](#)

1.1.10. Saunas licence

Vispārēja Informācija

Valstīs, kur sauna ir populāra, būvnormatīvu ietvaros pastāv tehniski noteikumi saunām gan kā atsevišķām ēkām, gan tad, ja sauna ir iebūvēta dzīvojamā mājā vai dzīvoklī. Spēkā ir arī higiēnas prasības. Dažās valstīs tiek prasīta publiskās saunas licence.

Kritēriji

⇒ *Jums ir nepieciešamā licence vai atļauja.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Bulgārijā ir divas organizācijas:
 - „Prophon”, kas apvieno izpildītājmāksliniekus un fonogrammu producentus. Vairāk informācijas: <http://www.prophon.org/>.
 - „Mūzikas Autors”, kas apvieno komponistus, rakstniekus un izdevējus. Vairāk informācijas: <http://www.musicautor.org>
 - Visām naktsmītnēm jāslēdz līgumi ar abām organizācijām.
- Lietuva: ir divas saistošas organizācijas. Katrai ir savs līgums:
 - LATGA-A ir autortiesību pārvaldības asociācija: www.latga.lt.
 - AGATA – Lietuvas Blakustiesību Asociācija darbojas izpildītājmākslinieku un fonogrammu producentu labā.
- Norvēģija: Lielākiem naktsmītņu uzņēmumiem noteikumi aprakstīti šeit: <http://www.tono.no/Hotell%2C+Overnatting+og+Restaurant.564.cms>. Brīvdienu māju saimnieki maksā par TV pieslēgumu ar publiskas lietošanas atļauju. <https://parabol.canaldigital.no/Om-Canal-Digital-Norge/Bedrift/>
- Spānija: Uzņēmumiem jāreģistrējas Autoru Apvienībā (SGAE) un jāmaksā gada maksa. Lauku tūrismā šis noteikums bieži netiek ne ievērots, ne kontrolēts.
- Apvienotā Karaliste: piedāvājot jebkāda veida naktsmītnes pakalpojumus uz īsu laiku, ja naktsmītnē ir TV, nepieciešama “Hotel and Mobile Units Television License” (viesnīcu licence). Ja uzņēmumā publiski tiek atskaņota vai izpildīta ar autortiesībām aizsargāta mūzika, var būt nepieciešama PRS (Performing Rights Society) mūzikas licence. Ja tiek piedāvātas DVD filmas, ir nepieciešama „DVD Concierge” licence. Ja aparatūra ir viesu istabās, ir nepieciešama „Hotel Vision licence”.

1.1.11. Peldbaseina licence

Vispārēja Informācija

Dažās valstīs uz peldbaseiniem tiek attiecināti publisko peldbaseinu veselības un drošības noteikumi pat tad, ja peldbaseins atrodas atsevišķā brīvdienu mājā. Citās valstīs nepastāv nekādi īpaši noteikumi attiecībā uz peldbaseiniem, atkarībā no tā, vai peldbaseins tiek atzīts kā publisks vai privāts.

Kritēriji

⇒ *Jums ir nepieciešamā licence vai atļauja.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ir jābūt atbildīgajai personai, kas prot peldēt un sniegt pirmo palīdzību. Ja peldbaseins ir liels, un tas tiek piedāvāts ne tikai naktsmītnes viesiem, bet kā publisks pakalpojums, ir jābūt arī glābējam.
- Latvija: Ir noteikumi un higiēnas normas, kas attiecas uz sabiedriskās lietošanas baseiniem (<http://likumi.lv/doc.php?id=13858>), tai skaitā lauku tūrisma mītnēs, kas nodrošina to pieejamību. Ir preferenciālie maza izmēra baseini, (5 cbm3 un mazāk), kas visbiežāk tiek izmantoti lauku tūrismā.
- Lietuva: Ja pakalpojums tiek piedāvāts ne tikai naktsmītnes viesiem, saunai un baseinam jābūt sertificētiem. Ja šie pakalpojumi tiek sniegti tikai nakšņojošiem viesiem, tad nepieciešama higiēnas apliecība.
- Norvēģija: Baseiniem ir spēkā higiēnas normas. Lauku apvidos baseini ir rets pakalpojums.
- Spānija: Ja baseins ir kā uzņēmuma pakalpojums, tam jāatbilst publisko baseinu prasībām. Prasības ir diezgan ierobežojošas un mazākiem naktsmītņu uzņēmumiem grūti izpildāmas. Ja baseins netiek uzskatīts par komerciālu pakalpojumu, prasības atšķiras atkarībā no sanitāro iestāžu interpretācijas. Dažas institūcijas uzskata šādus baseinus kā daļu no privātās mājas un nepiemēro publisko peldbaseinu prasības, kamēr citas iestādes uzstāj, ka baseins tomēr ir publisks pakalpojums un tam jāatbilst visiem noteikumiem.
- Apvienotā Karaliste: Nav īpašu noteikumu peldbaseina vai vingrošanas zāles drošībai, taču jāievēro vispārējā veselības un drošības likumdošana. Galvenā atbildība saistībā ar klientu drošību, piedāvājot baseinu vai vingrošanas zāli, ir noteikta Veselības un Darba Drošības Aktā (Health and Safety at Work Act 1974) un Veselības un Darba Drošības Ieviešanas Noteikumos (Management of Health and Safety at Work Regulations 1999).

1.1.12. Alkohola licence

Vispārēja Informācija

Licence ir obligāta prasība alkoholisko dzērienu pārdošanai. Dažādās Eiropas valstīs prasības atšķiras. Mājražotāju produkcijai var būt specifiski noteikumi vai franšīze.



Skatīt tabulu.

Kritēriji

⇒ *Jums ir nepieciešamā licence vai atļauja*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Virs 10 litriem stiprā alkohola un virs 90 litriem vīna pārdošanai nepieciešama atļauja.
- Lietuva: Lai pirktu un pārdotu alkoholu, nepieciešama licence no valsts iestādēm. Alkohola izgatavošana un glabāšana mājas apstākļos ir nelikumīga.
- Latvija: Ir likumīgi pārdot un ražot spirtu saskaņā ar Alkohola likumu (<http://likumi.lv/doc.php?id=88009>). Pastāv preferences attiecas uz mazajiem ražotājiem, jo 2011.gadā likumu lobēja Latvijas Lauku tūrisma asociācijas. Komersants, kas ražo vīnu, raudzēto dzērienu vai citu alkoholisko dzērienu, ko pats iegūvis no produktiem, kas iegūti dārzos vai bišu dārzos un ir šī komersanta īpašumā vai komersants šīs plantācijas iznomā, vai arī produkcija tiek kultivēta no savvaļas kultūraugiem, ir tiesības saņemt licenci ar atvieglotiem nosacījumiem, licenzētai mājražošanai, kā arī tiesības saņemt atvieglojumus par reģistrāciju akcīzes nodokļa nodrošinājumu, nodrošinot, ka:
 - Kopsumma saražotā vīna vai raudzētie dzērieni nepārsniedz 15 000 litru kalendārajā gadā;
 - Absolūtā alkohola koncentrācija saražotajā alkoholiskajā dzērienā nepārsniedz 100 litrus kalendārajā gadā.
 - Ja iepriekš komersants saražo vīnu vai raudzētie dzērieni kopējā summa, kas nav pārsniegt 1000 litrus kalendārajā gadā, viņam vai viņai ir atbrīvoti no pienākuma iesniegt akcīzes nodokļa nodrošinājumu.
- Norvēģija: Alkohola gatavošana mājas apstākļos ir nelikumīga. Lai tūrisma uzņēmums varētu pārdot viesiem alkoholu, nepieciešama vietējās pašvaldības izsniegta licence, kas ietver attiecīgu nodokli. Tikai alkohola tirgošanai licence nepastāv, jo esošā licence ietver arī ēdināšanas pakalpojumus.
- Spānija: Nav ierobežojumu.
- Apvienotā Karaliste: Alkoholisko dzērienu pārdošanai nepieciešama licence. Ir divu veidu licences: telpām un personiskā licence. Vairāk informācijas Licencēšanas Aktā (The Licensing Act 2003).

1.1.13. Izklaides pasākumu licence

Vispārēja Informācija

Ja rīkojat publiskus pasākumus, piemēram, sporta spēles, dejas, koncertus, kino vakarus, utt., parasti nepieciešama atļauja no pašvaldības. Formalitātes atšķiras atkarībā no pasākuma mēroga, veida un dalībnieku skaita. Pastāv noteikumi attiecībā uz pieļaujamo trokšņa līmeni un citiem iespējamiem traucējumiem vietējiem iedzīvotājiem.

Kritēriji

⇒ *Jums ir visi nepieciešamie saskaņojumi un licences, lai organizētu atsevišķu vai regulāru publisku pasākumu.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Publisku pasākumu rīkošanai atļauju izsniedz vietējās pašvaldības, ja pasākumā paredzēts piedalīties vairāk cilvēkiem, nekā ir vietu attiecīgajā lauku tūrisma uzņēmumā. Ja pasākums tiek rīkots tikai naktsmītnes viesiem, jāievēro noteikumi attiecībā uz trokšņa līmeni.
- Latvija: Prasības un noteikumi, par publisko pasākumu rīkošanu ir apkopoti dokumentā, kuru ir izstrādājusi Latvijas Lauku Tūrisma Asociācija, balstoties uz savu pieredzi, organizējot Slīteres nacionālā parka "Ceļotāju dienas" lauku tūrisma vidē. Šis dokuments ar nosaukumu "Kā Organizēt publiskos pasākumus (2010)", ir atrodams, uzklikšķinot uz šīs saites: http://www.celotajs.lv/cont/prof/proj/PolProp/Dokumenti/SCD_vadlinijas.pdf
- Noteikumi organizējot publiskos pasākumus tiek regulēti.
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: Publisku pasākumu rīkošana jāaskaņo ar policiju un jāinformē pašvaldību iestādes, saņemot visas nepieciešamās atļaujas, tai skaitā, mūzikas atskaņošanas licenci, u.c..
- Spānija: Uz lauku tūrisma naktsmītnēm neattiecas pasākumu rīkošanas atļaujas, jo pasākumi tiek rīkoti tikai naktsmītnes viesiem. Publiskiem pasākumiem jāsaņem atļaujas, atkarībā no pasākuma veida. Jebkurā gadījumā, pasākumu saskaņošanai ir nepieciešams vērsties pašvaldības iestādēs.
- Apvienotā Karaliste: Neregulāru pasākumu rīkošanai nepieciešama licence „Temporary Event Notices” (TEN). Ja nav personiskās licences, tad atļauts rīkot līdz 5 pasākumiem gadā. Ar personisko pasākumu rīkošanas licenci atļauts rīkot līdz 50 pasākumiem gadā.

2. Uzņēmējdarbība un nodokļi

2.1. Uzņēmējdarbības juridiskās formas

Vispārēja Informācija

Lai veiktu lauku tūrisma uzņēmējdarbību, ir jāreģistrējas kā nodokļu maksātājam. Eiropas valstīs pastāv daudz dažādas juridiskās uzņēmējdarbības un ienākumu gūšanas formas. Visbiežāk sastopamās ir: fiziskas personas ienākumi, ienākumi no īpašuma apsaimniekošanas, sabiedrība ar ierobežotu atbildību, individuālais uzņēmējs, fiziska persona, kas veic saimniecisko darbību, utt. Lauku tūrisms var arī būt nozare vai nodaļa lielākā uzņēmumā, piemēram, akciju sabiedrībā, NVO, utt.



Kritēriji

- ⇒ *Jums ir noteikta juridiskā uzņēmējdarbības forma.*
- ⇒ *Jūs zināt savus pienākumus un tiesības.*
- ⇒ *Jūsu īpašums ir reģistrēts kā lauku tūrisma naktsmītne.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Lauku tūrisma uzņēmējdarbība var būt daļa no fiziskas personas ienākumiem (tikai izīrējot istabas viesiem), individuālais uzņēmējs, sabiedrība ar ierobežotu atbildību, akciju sabiedrība, nevalstiska organizācija.
- Latvija: Nav neviena konkrēta likuma vai juridiska formalitāte, kas nosaka, kā jāveido lauku tūrisma business, neraugoties uz to, ka tas tiek veidots kā privāts business, vadīts kā saimniecības, LTD, NVO, vai akciju sabiedrības. Visas juridiskās formas un preferences ir aprakstīti mācību materiālu, ko izstrādājis Lauku Ceļotājs: "Kā uzsākt lauku tūrisma biznesu. Apmeklējiet šo mājas lapu, lai iegūtu vairāk informācijas: <http://macies.celotajs.lv/mod/page/view.php?id=40>.
- Lietuva: Uzņēmējdarbības juridiskās formas ir:
 - Pašnodarbinātā licence
 - Fiziskas personas saimnieciskās darbības licence
 - Juridiska persona.
- Norvēģija: Pašnodarbinātā statuss, tai skaitā, ferma, vai akciju sabiedrība.
- Spānija: Uzņēmējdarbības forma atkarīga no reģiona, taču parasti tiek atļauts tikai pilna apjoma business. Pārsvārā ir divi varianti:
 - Istabu vai atsevišķu māju izīrēšana bez jebkādiem citiem pakalpojumiem, arī brokastīm. Tas tiek uzskatīts par īpašuma apsaimniekošanu, nevis uzņēmējdarbību, ja vien netiek nodarbināti pilna laika darbinieki.
 - Visos citos gadījumos lauku tūrisms ir individuālas personas vai uzņēmuma uzņēmējdarbība, īpaši ja tiek piedāvāti jebkādi citi pakalpojumi papildus naktsmītnei.
- Apvienotā Karaliste: Uzņēmējam jānosaka savs nodokļa maksātāja statuss un jāzina savi izdevumi un sev pienākošies atvieglojumi. Atkarībā no uzņēmējdarbības veida, tiek piemēroti dažādi nodokļi un likumdošanas nosacījumi. Lauku tūrismā var būt individuālais uzņēmējs, sabiedrība ar ierobežotu atbildību vai līgumsabiedrība. Nodokļi un PVN ir plaša un sarežģīta

likumdošanas nozare, kas regulāri tiek pārskatīta un labota. Šī iemesla dēļ uzņēmējiem ieteicams sadarboties ar grāmatvedi vai finanšu konsultantu.

Situācija Eiropā

Eiropas lauku tūrisma organizācija „Eurogites” apkopojusi pārskatu par nodokļiem, atļautajiem pakalpojumiem un noteikumiem lauku tūrismā četrās lielākajās ES valstīs: Vācijā, Austrijā, Francijā un Anglijā. [Skatīt tabulu.](#)

2.2. Nodokļu likumdošana

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma uzņēmumi maksā dažādus nodokļus, atkarībā no darbības veida:

Ja lauku tūrisma darbība netiek uzskatīta par uzņēmējdarbību, ienākumi tiek attiecināti uz personiskajiem ienākumiem no algota darba vai ienākumiem no īpašuma pārvaldīšanas. Šajā gadījumā parasti nepiemēro PVN, vai arī tas ir iekļauts franšīzes sistēmā.

Ja lauku tūrisms tiek uzskatīts par uzņēmējdarbību, ienākumi tiek deklarēti atsevišķi no algotā darba un, tāpat kā jebkurā citā uzņēmējdarbībā, ir spēkā noteikumi par saimnieciskās darbības izmaksu atrēķināšanu pirms nodokļu nomaksas. Dažādās valstīs atšķiras arī PVN piemērošanas nosacījumi un likmes. Dažās valstīs nacionālā likumdošana paredz samazinātu PVN likmi lauku tūrisma uzņēmumiem, parasti naktsmītnēm (5-12 %).

Dažās valstīs lauku tūrisma uzņēmumiem ir dažādi nodokļu atvieglojumi un tie var būt saskaņoti ar nodokļu atvieglojumiem lauksaimnieciskajai darbībai.

Kritēriji

⇒ *Jūs zināt visus nodokļus, kuri Jums jāmaksā.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: naktsmītnes maksā 9% nodokli.
- Latvija: Parasti nodokļu samazinājumi lauku tūrismā nepastāv. Ir iespējams neregistrēties kā PVN maksātājam, ja apgrozījums gadā nepārsniedz 30 000 latu (50 000 € ~). Samazināta PVN ir naktsmītne ir 12%, bet tas ir 21% par jebkuriem citiem pakalpojumiem. Ja pakalpojumu sniedzējs ir reģistrēts kā saimniecības, ir iespējams samazināt 2800 € no ienākuma nodokļa, kamēr nav vairāk kā piecas guļamistabas un 18 gultasvietas un īpašnieks nepiemēro tādu pašu summu samazinājuma par lauksaimnieciskā ražošanas ienākumi.
- Lietuva: Ja uzņēmējam ir pašnodarbinātā licence, ienākuma nodoklis jāmaksā kā priekšnodoklis un katra pašvaldība nodokļa likmi nosaka reizi gadā. Papildus jāmaksā nemainīgas likmes sociālās apdrošināšanas iemaksa un veselības aprūpes nodoklis. Privātās uzņēmējdarbības ienākuma nodoklis ir 5% no ienākuma izmaksām. Papildus tam sociālais un veselības aprūpes nodoklis. Neuzrādot izdevumus, ir iespējams maksāt 5% ienākuma nodokli no 70% no kopējā ienākuma. Papildus tam jāmaksā sociālais un veselības aprūpes nodoklis.
- Norvēģija: Ienākumiem līdz 5000 € gadā netiek piemērots PVN. Naktsmītnēm (nakšņošanas pakalpojumam) PVN ir 8%, ēdienam 15%, un pārējiem pakalpojumiem 25%, tai skaitā ēdināšanai telpās.
- Spānija:
 - Ja lauku tūrisms netiek klasificēts kā uzņēmējdarbība, ienākumus uzrāda savā ienākuma nodokļa deklarācijā kā daļu no īpašuma pārvaldīšanas (izīrēšana). Ja telpas tiek izīrētas privātpersonām, PVN netiek piemērots. Izīrējot uzņēmumiem, tiek piemērots 21% PVN.
 - Uzņēmumi maksā 10% PVN.
- Apvienotā Karaliste: B&B naktsmītnēm parasti tiek piemērotas biznesa uzņēmumu likmes, ja vien uzņēmums nepiedāvā īstermiņa apmešanos mazāk kā sešām personām vienlaicīgi UN saimnieks pats pastāvīgi dzīvo šajā mājā UN istabu izīrēšana nav galvenais ēkas izmantošanas veids (pamatā tā ir izīrētāja dzīvojamā māja). Brīvdienu mājām/dzīvokļiem tiek piemērotas

biznesa uzņēmumu likmes, ja vien tie nepiedāvā īstermiņa apmešanos mazāk kā 140 dienu periodā visā gadā. Biznesa uzņēmuma nodokļi tiek piemēroti tikai daļai no īpašuma. Nodokli aprēķina pašvaldība, pamatojoties uz tā "likmju vērtību".

Situācija Eiropā

Eiropas lauku tūrisma organizācija "Eurogites" 2005. gadā apkopoja lauku tūrisma uzņēmējdarbības formas un nodokļus lauku tūrismā Eiropā. Skat. tabulu pielikumā. [Skatīt tabulu.](#)

Skatīt arī nodaļas "Sociālais Nodrošinājums", "Darbinieki".

3. Apdrošināšana

Vispārēja Informācija

Eiropas valstīs ir dažādas apdrošināšanas polises lauku tūrisma pakalpojumiem. Parasti obligāta ir civiltiesiskās atbildības apdrošināšana nekustamajam īpašumam, kamēr cita veida apdrošināšana ir brīvprātīga. Dažkārt lauku tūrisma profesionālās asociācijas slēdz līgumu ar apdrošinātāju kompānijām, lai iegūtu labākus līguma nosacījumus saviem biedriem. Līgumā var iekļaut īpašuma, civiltiesisko, trešās puses veselības, dzīvības un īpašuma, kā arī cita veida apdrošināšanu. Apdrošināšana atkarīga arī no uzņēmuma veida.

Sociālā apdrošināšana – skat. sociālā drošība, darbinieki.

Kritēriji

⇒ *Jūs zināt, kāda apdrošināšana nepieciešama atbilstoši likumdošanai, varat uzrādīt obligāto apdrošināšanu un savu izvēlēto papildus apdrošināšanu.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Bulgārijā nav obligāta prasība apdrošināt naktsmītnes. Tiek piedāvātas dažādas klientu apdrošināšanas paketes, kas galvenokārt ietver veselības apdrošināšanu, piem., medicīnisko palīdzību.
- Latvija: Tas nav obligāti, bet ieteicams. Nav īpaši noteikumi par tūrisma uzņēmumiem.
- Lietuva: Apdrošināšana nav obligāta prasība.
- Norvēģija: HANEN ir sadarbības līgums ar apdrošināšanas kompāniju <https://www.gjensidige.no/>. Šī kompānija ir visaktīvākais lauksaimnieciskās darbības un lauku saimniecību apdrošinātājs Norvēģijā. Vispārējā apdrošināšana maksā 100 000 NOK un apdrošināšana specifiskām aktivitātēm papildu 50 000 NOK. HANEN saņem noteiktu naudas summu gadā par apdrošinātāja reklāmu uz organizācijas uzlīmēm, ģenerālās asamblejas programmā, semināros, utt. Visi HANEN biedri saņem 10% atlaidi apdrošināšanas polisei. Apdrošināšanas līgumā jānorāda, ka īpašums tiek izmantots tūrisma uzņēmējdarbībai, kā arī jānorāda piedāvātās aktivitātes (piem., laivu noma).
- Spānija: apdrošināšana netiek formāli prasīta, bet tiek stingri ieteikta. Apdrošināšanas pakalpojumu tirgū ir pieejami vairāki tieši lauku tūrisma uzņēmumiem domāti piedāvājumi.
- Apvienotā Karaliste: Uz B&B un brīvdienu māju/dzīvokļu īpašniekiem, kam ir kontrole pār telpām, attiecas Iemītņieka Atbildības Akti (Occupier's Liability Acts 1957, 1984). Persona, kam ir kontrole pār telpām ("iemītņieks") ir atbildīga par ikvienas personas, kura ienāk šajās telpās, fizisko drošību. Saskaņā ar Darba Devēja Atbildības Aktu (Obligātā Apdrošināšana) (Employer's Liability (Compulsory Insurance) Act 1969), darba devējiem vajadzīga apdrošināšana, kas sedz atbildību par jebkādu kaitējumu darbiniekam darba vietā. Civiltiesiskā apdrošināšana naktsmītņu saimniekiem nav obligāta, bet ir stingri ieteicama.

4. Statistika

Vispārēja Informācija

Statistikas datus apkopo valsts iestādes, organizācijas, tūrisma asociācijas un lauku tūrisma uzņēmumi savai privātai lietošanai. Lauku tūrisma uzņēmumi reģistrē rezervācijas un klientu informāciju saskaņā ar spēkā esošo datu aizsardzības likumdošanu, un pēc pieprasījuma sniedz datus iestādēm, tūrisma asociācijām, tūrisma padomēm un citiem, kas tos izmanto mārketinga analīzei, turpmākās attīstības plānošanai un mārketinga vajadzībām.

Kritēriji

⇒ *Jūs zināt obligātās prasības un laicīgi tās izpildāt.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Visiem tūrisma uzņēmumiem jāreģistrējas Nacionālajā Tūrisma Reģistrā. Naktsmītņu saimniekiem katru mēnesi jāinformē vietējās pašvaldības par rezervācijām un jāsniedz informācija par klientiem. Ārzemju klienti jāreģistrē policijā.
- Latvija: Ikgadējā statistika ir jāiesniedz atbilstoši Valsts statistikas pārvaldes izstrādātajām anketām. Arī Latvijas Lauku Tūrisma Asociācija apkopo statistiku atbilstoši vajadzībām un interesēm, katru gadu. Pārbaudiet tūrisma statistiku šajā saitē: <http://www.csb.gov.lv/dokumenti/turisma-statistika-28563.html>.
- Lietuva: Katru gadu līdz 20. oktobrim jāiesniedz statistikas veidlapa TUR 01.
- Norvēģija: Naktsmītnēm, kurās ir vairāk par 10 gultas vietām vai kurās ir vairāk kā 4 brīvdienu mājas, ir jāsniedz statistikas dati valsts iestādēm. HANEN saviem biedriem neprasa statistikas datus.
- Spānija: Spānijas Statistikas Birojs INE katru mēnesi apkopo statistiku, balstoties uz datu paraugiem, tādēļ ne visiem uzņēmumiem ir jāsniedz statistikas dati. Anketas ir sarežģītas, piem., jānorāda klientu skaits pa valstīm un pa dienām. Sarežģītības dēļ dati daudzkārt ir neprecīzi vai neuzticami.
- Apvienotā Karaliste: Visiem apkalpojošajiem un pašapkalpošanās tūrisma uzņēmumiem jāreģistrē visi klienti vecumā virs 16 gadiem. Reģistrā jānorāda pilns vārds un nacionalitāte. Dati jāglabā vismaz 12 mēnešus. Ja tiek uzglabāta jebkāda personiska informācija par viesiem vai citām personām, ieskaitot darbiniekus (izņemot nejaušus pierakstus), jāievēro Datu Aizsardzības Akta prasības (Data Protection Act 1998).

5. Mārketings un publicitāte

5.1. Negodīga komercprakse

Vispārēja Informācija

ES Direktīva par Negodīgu Komerccpraksi nodrošina patērētāju tiesību aizsardzību, taču katrai valstij ir sava nacionālā likumdošana saistībā ar šo direktīvu. Pamatā, lauku tūrisma uzņēmumiem, kā jebkuram citam pakalpojumam, kas tiek piedāvāts klientam, ir jānodrošina tas, kas solīts jebkāda veida reklāmā vai mārketīngā. Tas attiecas uz nepatiesiem vai maldinošiem paziņojumiem saistībā ar kvalitāti, ērtībām, atrašanās vietu un pakalpojumiem, novecojušu informāciju vai kvalitātes zīmju lietošanu bez attiecīga saskaņojuma, un citiem aspektiem.



Kritēriji

- ⇒ Jūs pārziniet savu produktu un variet sniegt patiesu un detalizētu informāciju.
- ⇒ Jums ir atbilstoša kompetence un pozīcija uzņēmumā, lai nodrošinātu solīto reklāmās un mārketīnga kanālos.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Lai sāktu pārbaudes procedūras, jāziņo Patērētāju Aizsardzības Komisijai.
- Latvija: Mārketings un publicitāte tiek kontrolēta atbilstoši patērētāju aizsardzības iestādēm Latvijā. Pastāv arī likums par patērētāju tiesībām: <http://likumi.lv/doc.php?id=23309>
- Lietuva: Mārketingu un publicitāti kontrolē attiecīga patērētāju tiesību aizsardzības iestāde Lietuvā. Ja ir saņemts ziņojums par negodīgu praksi, var tik uzsākta izmeklēšana.
- Norvēģija: Atbilstoši ES direktīvai.
- Spānija: Darbojas vispārējie patērētāju aizsardzības noteikumi. Dažkārt ir problēmas ar uzņēmumiem, kas tikai izīrē istabas, taču uz tiem neattiecas visas prasības un kontrole kā uz pilna apjoma biznesa uzņēmumiem. Klientiem tā ir mazāk labvēlīga situācija. Dažkārt tiek izmantotas brīvprātīgas kontroles sistēmas.
- Apvienotā Karaliste: Saskaņā ar Patērētāju Aizsardzības punktu Noteikumos par Negodīgu Tirdzniecību (Consumer Protection from Unfair Trading Regulations (CPR)), uzņēmumi nedrīkst veikt negodīgu tirdzniecības praksi. Šie noteikumi definē, kad konkrēta mārketīnga un reklāmas prakse uzskatāma par maldinošu, agresīvu vai nepiedienīgu. Papildus šai vispārējai atbildībai, ir uzskaitīts 31 konkrēts biznesa prakses paņēmieni, kas ir pilnībā aizliegts, piemēram, kvalitātes zīmes lietošana bez attiecīgas pārbaudes. Biznesa Aizsardzības Noteikumi nosaka papildu ierobežojumus uzņēmumu savstarpējai konkurencei un produktu salīdzināšanai.

5.2. Sūdzības

Vispārēja Informācija

Visās Eiropas valstīs ir prasība, lai biznesa uzņēmumos ir klientiem pieejamas sūdzību veidlapas. Tas var nebūt vajadzīgs, ja pakalpojums netiek uzskatīts par uzņēmējdarbību, īpaši brīvdienu mājām un dzīvokļiem vai atsevišķām istabām.

Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt savus pienākumus attiecībā uz klientu sūdzību iesniegšanu.
- ⇒ Visas nepieciešamās veidlapas ir pieejamas.



Valstu Piemēri

- Bulgārija: Katrā naktsmītnē jābūt atsauksmju un sūdzību veidlapām, kas viegli pieejamas recepcijā vai koplietošanas telpās, piemēram, ēdamtelpā, foajē, utt..
- Lietuva: n/a.
- Latvija: Sūdzības var sūtīt uz patērētāju tiesību aizsardzības aģentūru (<http://www.ptac.gov.lv/page/104>), ja pircējs ir privātpersona.
- Norvēģija: Visa informācija atrodama Patērētāju Tiesību Aizsardzības Aģentūras mājas lapā: <http://www.forbrUkerradet.no/>.
- Spānija: Sūdzību veidlapas ir obligāta prasība biznesa uzņēmumos un ieteicamas brīvdienu māju izīrētājiem.
- Apvienotā Karaliste: Ja viesis ir ar kaut ko neapmierināts, ieteicams vispirms jautājumu izrunāt ar saimnieku, lai situāciju varētu labot nekavējoties uz vietas. Ja situācijas risinājums klientu neapmierina, klientiem jāsaņemas ar Farm Stay lauku tūrisma organizāciju, ja tā ir reklamējusi attiecīgo lauku tūrisma uzņēmumu, un/vai ar attiecīgo organizāciju, kas vērtējusi lauku tūrisma mītnes kvalitāti, piemēram, Quality in Tourism for VisitEngland, Nacionālo Tūrisma Aģentūru vai AA Hotel Services.

5.3. Tiešais mārketingis

Vispārēja Informācija

EK direktīva Par Privātumu un Elektronisku Komunikāciju aizsargā indivīdus pret nevēlamas mārketinga informācijas saņemšanu. Nacionālā likumdošana var noteikt kārtību attiecībā uz tiešā mārketinga telefona zvaniem, faksiem, e-pastiem un citām tiešā mārketinga formām. Nacionālā likumdošana aizsargā personas datus klientu datu bāzēs, e-pasta adresu sarakstos, utt.



Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt datu aizsardzības likumdošanas prasības.
- ⇒ Jūs zināt nacionālās likumdošanas prasības attiecībā uz tiešo mārketingu.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Noteikumi ir saskaņā ar ES likumdošanu. Visos e-pastos, kas satur reklāmu, jābūt paskaidrojumam, ka e-pastam ir komerciāls saturs, un skaidri redzamai norādei, kā atteikties no turpmākas līdzīgu e-pasta vēstuļu saņemšanas. Spēkā ir e-komercijas likums (<http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135530547>). Katrai personai, kas nevēlas saņemt e-pastus ar komerciālu saturu, jāreģistrējas Patērētāju Aizsardzības Komisijā. Reģistrs ir elektronisks, un ir aizliegts sūtīt reklāmas e-pastus tiem, kas ir šajā reģistrā. Nelikumīga ir arī komerciāla satura e-pasta vēstuļu sūtīšana bez saņēmēja piekrišanas.
- Latvija: Valsts Fizisko personu datu aizsardzības likums ir spēkā, saskaņā ar ES tiesību aktiem: <http://likumi.lv/doc.php?id=4042>
- Lietuva: Personas datus drīkst izmatot tikai tad, ja persona piekrīt savas personiskās informācijas izmantošanai tiešajā mārketingā. To nosaka personas datu aizsardzības likums: <http://www.infolex.lt/ta/51494:str14>
- Norvēģija: Ir aģentūra, kurā jāreģistrējas, ja nevēlas saņemt tiešā mārketinga sūtījumus, tālruņa zvanus un e-pastus: <https://w2.brreg.no/reservasjon/>.
- Spānija: Pastāv stingri noteikumi attiecībā uz komerciālajām datu bāzēm, kas satur individuālu personu vai patērētāju datus. Taču e-pasta adrese netiek atzīta par personas datiem. Katram pilsonim ir tiesības pieprasīt savas e-pasta adreses izņemšanu no adresātu sarakstiem, lai gan tas neattiecas uz B2B (business-to-business) mārketingu starp uzņēmumiem.
- Apvienotā Karaliste: veicot tiešus mārketinga zvanus fiziskām personām vai sūtot rakstisku informāciju fiziskām personām vai uzņēmumiem, ir jāievēro tiešā mārketinga likumdošana. Biznesa uzņēmumi nedrīkst veikt tiešos mārketinga zvanus personām, kuras reģistrējušās Telephone Preference Service (TPS). Sūtot e-pastu un/vai mārketinga sūtījumu, kas satur tekstu/attēlu/video un reklamē jūsu uzņēmumu, kā arī izmantojot sīkdatnes jūsu mājas lapā, jāievēro Privātuma un Elektronisko Komunikāciju EK Direktīvas (2003) noteikumi. Patērētāju Aizsardzības (Tālpārdošanas) Noteikumi, 2000 (ar labojumiem) ir spēkā attiecībā uz preču un pakalpojumu pārdošanu internetā, pa tālruni vai pasūtot e-pastā. Tie neattiecas uz līgumiem par naktsmītnēm, transportu, ēdināšanas vai brīvā laika pakalpojumiem.

5.4. Komplekso ceļojumu piedāvājums

Vispārēja Informācija

Komplekso Ceļojumu Direktīva aizsargā Eiropas valstu klientus, kas rezervē kompleksos ceļojumus. Ja lauku tūrisma uzņēmums piedāvā pakalpojumu kompleksu, kas ilgst vairāk par 24 stundām un iekļauj divus no šādiem pakalpojumu veidiem: transporta pakalpojumus, naktsmītņi vai citus būtiskus tūrisma pakalpojumus, uz šo lauku tūrisma uzņēmumu attiecas Komplekso Ceļojumu direktīva un/vai no tās izrietošā nacionālā likumdošana. Daudzās valstīs šādus pakalpojumus drīkst sniegt tikai reģistrēta ceļojumu aģentūra, tātad, individuāls lauku tūrisma uzņēmums nedrīkst piedāvāt kompleksos pakalpojumus, jo šāda darbība tiek uzskatīta par nelikumīgu un draud sods.

Kritēriji

⇒ *Ja sniežat atļautus kompleksos tūrisma pakalpojumus, Jūs zināt savus pienākumus un atbildību.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Kompleksos ceļojumus drīkst piedāvāt tikai reģistrēti tūroperatori.
- Latvija: Saskaņā ar Tūrisma likumu (<http://likumi.lv/doc.php?id=50026>): Pakete tūrisma pakalpojumu: kombinācija tūrisma pakalpojumu sagatavoti iepriekš vai pēc klienta pieprasījuma un attiecas uz:
 - Laika periods, kas ir ilgāks par 24 stundām, un ietver vismaz divus no šādiem tūrisma pakalpojumiem: transportu, izmitināšanu vai tūrisma pakalpojumu, kas nav transporta vai izmitināšanas papildu pakalpojumu un kas aptver proporcionāli lielāko daļu no tūrisma pakalpojumu kombināciju.
 - Laika periods, kas ir mazāks par 24 stundām, un ietver izmitināšanu un vismaz vienu no šādiem tūrisma pakalpojumiem: transportu vai tūrisma pakalpojumu, kas nav transporta vai palīgdarbības izmitināšanas pakalpojumu un kas aptver proporcionāli lielāko daļu no tūrisma pakalpojumu kombināciju.
- Lietuva: Kompleksos ceļojumus, kuros ietilpst naktsmītnes, transports, utt., drīkst sagatavot un piedāvāt tikai reģistrēti tūroperatori. Saskaņā ar Lietuvas likumdošanu, lauku tūrisma uzņēmēji drīkst sniegt naktsmītņu pakalpojumus ar iespēju tos apvienot ar ēdināšanu vai aktīvo atpūtu.
- Spānija: Veidot kompleksos ceļojumus ir tiesīgas tikai reģistrētas ceļojumu aģentūras. Individuāli pakalpojumu sniedzēji nedrīkst apvienot savus atsevišķos pakalpojumus vienā piedāvājumā un pārdot par vienu cenu. Praksē tas netiek daudz kontrolēts, īpaši, ja pakalpojumi ir cieši saistīti, piem., sagaidīšana stacijā, utt..
- Apvienotā Karaliste: Komplekso Ceļojumu Noteikumi attiecas uz pakalpojumiem, kuri tiek sniegti 24 stundu periodā un ietver vismaz divus no trīs veidu pakalpojumiem: naktsmītne, transports vai kāds cits nozīmīgs tūrisma pakalpojums. Komplekso Ceļojumu Noteikumi ietver nosacījumus attiecībā uz mārketingu, rezervācijām un pakalpojuma sniegšanu. Komplekso Ceļojumu Noteikumi (The Package Travel, Package Holidays and Package Tours Regulations 1992 (ar labojumiem 1995) attiecas uz daudziem naktsmītņu pakalpojumu sniedzējiem.

5.5. Norādes

Vispārēja Informācija

Virziena norādes, uzņēmuma nosaukums uz ēkām, ieejas un auto novietnes apzīmējumi parasti ir ietverti kā prasības lauku tūrisma kvalitātes sistēmās. Var būt prasība izmantot organizācijas logo, ievērot noteiktus izmērus, izmantot noteiktus materiālus vai krāsas.



Kritēriji

⇒ *Ja sniežat atļautus kompleksos tūrisma pakalpojumus, Jūs zināt savus pienākumus un atbildību.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Kategorizācijas zīmēm jābūt noteikta lieluma, krāsas un materiāla. Ir atsevišķi noteikumi mājas nosaukuma norādēm un citām.
- Latvija: Latvijas Lauku tūrisma asociācija "Lauku ceļotājs" izstrādājis ceļa virzienu zīmi, kas var tikt novietota uz privātās ieejas ceļiem, un, ja pašvaldība neiebilst arī 2.līmeņa ceļiem, kuras pašvaldība uztur. Apmeklējiet šo vietni, lai iegūtu vairāk informācijas: http://www.celotajs.lv/cont/prof/market/sign_lv.html.
 - Ir daži noteikumi par reklāmas dēļiem vai zīmēm gar ceļiem (<http://likumi.lv/doc.php?id=110209>), bet virzienu zīmēs (piemēram, LC viens) parasti neprasa apstiprinājumu no pašvaldības vai CSDD.
- Lietuva: Virziena norādes uz ceļiem drīkst tikai norādīt virzienu un attālumu, bet ne naktsmītnes nosaukumu. Tām nepieciešams saskaņojums no attiecīgā ceļa pārvaldes.
- Norvēģija: Likums neatļauj izvietot norādes uz galvenajiem ceļiem. Pastāv zināmi noteikumi, bet tie netiek izmantoti. Uz pašvaldību ceļiem bez saskaņojuma ir atļauts izvietot neliela izmēra norādes.
- Spānija: Tūrisma likumdošana prasa izvietot zīmes pie uzņēmuma un norādes, ka vieta ir publiski pieejama. Taču šīs pēdējās nav ceļu pārvaldes apstiprinātas un to uzstādīšana var radīt problēmas, īpaši ārpus pilsētu centriem.
- Apvienotā Karaliste: Lai uzstādītu norādes un/vai reklāmas ārpus telpām, konkrētai norādei var būt nepieciešams saskaņojums ar plānošanas iestādēm. Saskaņojuma nepieciešamība atkarīga no norādes veida – vai tā ir pilnībā vai daļēji apgaismota, neapgaismota – un arī no uzstādīšanas vietas. Jāgarantē, ka jūsu uzstādītā norāde nav maldinoša, jo maldinoša norāde ir likumpārkāpums (likumdošana par negodīgu tirdzniecību un maldinošu marketingu). Vietējās pašvaldības ceļu departaments konsultēs attiecībā par brūnas vai baltas tūrisma norādes uzstādīšanu.

6. Darbinieki

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma uzņēmumiem, kas izmanto algotu darbaspēku, ir jāievēro savas valsts darba likumdošana. Jāņem vērā dažādi aspekti, taču svarīgākā prasība ir tā, ka darba attiecībām jābūt noformētām rakstiskā līgumā, ko parakstījušas abas puses – darba devējs un darba ņēmējs.

Kritēriji

⇒ *You have written contracts if you employ paid staff*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Lauku tūrismam nav specifisku noteikumu. Darbiniekiem jāparaksta līgums ar darba devēju atbilstoši Bulgārijas likumdošanai.
- Latvija: Darbiniekus ir jāpieņem darbā saskaņā ar Latvijas likumdošanu. Nav īpašu noteikumu lauku tūrismā.
- Lietuva: Ja strādā ar pašnodarbinātā licenci, nav atļauts nodarbināt citas personas. Ja uzņēmumam ir jebkura cita juridiskā darbības forma, ar darbiniekiem ir jābūt parakstītam darba līgumam un spēkā ir visas darba likumdošanas prasības.
- Norvēģija: Nav atšķirības no citu jomu uzņēmējdarbības.
- Spānija: telpu izīrētāji drīkst pieņemt darbā apkopējus un citus darbiniekus kā "mājkāpotājus". Biznesa gadījumā, arī tad, ja uzņēmējs ir pašnodarbinātais, darbiniekus var pieņemt bez jebkādiem ierobežojumiem, ievērojot darba likumdošanu. Uzņēmējam jāreģistrējas kā darba devējam sociālās apdrošināšanas un nodokļu iestādēs.
- Apvienotā Karaliste: Spēkā ir darba likumdošana.

6.1. Darba laiks

Vispārēja Informācija

Nacionālā likumdošana nosaka darba stundu skaitu nedēļā vai dienā, pusdienu pārtraukumu un citus darba pārtraukumus, apmaksātu atvaļinājumu noteiktos laika posmos, atpūtas laikus, darba stundu uzskaiti un citus pasākumus gadījumos, kad tiek izmantots algots darbaspēks.



Kritēriji

⇒ Jūs zināt nacionālās darba likumdošanas prasības un sekojat izmaiņām.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: 8 stundu darba diena – 40 stundu darba nedēļa; 20 dienu apmaksāts atvaļinājums.
- Latvija: Tiesības uz darba stundām un virsstundām ir noteiktas likumos (<http://www.lm.gov.lv/text/432>), nav atšķirības no citiem uzņēmumiem.
- Lietuva: 8 stundu darba diena, 40 stundu darba nedēļa.
- Norvēģija: Nav atšķirību no citām Eiropas valstīm.
- Spānija: Dažādos nodarbinātības sektoros pastāv atšķirīgas vienošanās starp darba devējiem un arodbiedrībām. Dažādos reģionos ir atšķirīga situācija, taču tūrisma industrijā darba laiki mēdz būt elastīgi.
- Apvienotā Karaliste: Noteikumi Par Darba Laiku (The Working Time Regulations 1998 (ar labojumiem) attiecas uz visiem naktsmītnu pakalpojumu sniedzējiem, kas nodarbina algotu darbaspēku. Jānodrošina, ka darbinieki strādā ne vairāk kā vidēji 48 stundas nedēļā (neskaitot pusdienas pārtraukumus). Darbiniekiem pienākas 5,6 nedēļu apmaksāts atvaļinājums gadā un noteikta ilguma atpūtas laiks katru darba dienu katrā septiņu dienu periodā. Nepieciešams vest attiecīgu uzskaiti, lai pierādītu, ka noteikumi tiek ievēroti.

Profilakses Pasākumi:

- ✓ Lai aizsniegtu augstākas vietas, izmantojiet trepes vai sastatnes, bez vajadzības nestiepieties.
- ✓ Atrodieties uz trepēm, stāviet pa vidu, lai tās nesasvērtos.
- ✓ Ceļot priekšmetus, nepagrieziet ķermeni un neveiciet citas bīstamas kustības.
- ✓ Turiet darbarīkus un materiālus jūsu darba zonā.
- ✓ Izvēlieties ergonomiskus darbarīkus, lai roku locītavas ir taisnas un nerodas muskuļu krampji. Darbarīku un iekārtu kustībai jābūt atbilstošai jūsu roku un plaukstu kustībai.
- ✓ Centieties nestāvēt ilgu laiku vienā pozā un neveikt vienu un to pašu kustību ilgu laiku.
- ✓ Iekārtām jābūt labā darba kārtībā. Iekārtu izmēram jāatbilst darbinieka augumam.

- ✓ Veicot darbu, ieteicams nodarbināt simetriski abas plaukstas un rokas.
- ✓ Neturiet galvu un muguru noliektu vairāk par 30 grādiem ilgāk kā 2 stundas dienā.
- ✓ Neturiet galvu izslietu un rokas paceltas, neatrodieties tupus stāvoklī vairāk kā divas stundas dienā.
- ✓ Neturiet rokas un kājas izstieptas ilgu laiku.
- ✓ Mainiet pozu, cenšoties nespīest vienmēr uz vienām un tām pašām ķermeņa daļām. Ja tas nav iespējams, ik pa laikam paņemiet pārtraukumu.
- ✓ Ja jums jāstrādā uz ceļiem, izmantojiet paliktņus un ik pa laikam atpūties, pieceļoties kājās.
- ✓ Ja jums jāstrādā stāvus, darba vietas augstums būs atkarīgs no veicamā darba. Mēram izmantojiet jūsu elkoņa augstumu.
- ✓ Izmantojiet pēdu paliktņi, lai pārmaiņus atpūtinātu pēdas. Jūsu apaviem jābūt iespējami ērtiem.
- ✓ Kad iespējams, paņemiet pārtraukumu un apsēdieties.
- ✓ Ja jums jāstrādā sēdus, turiet ķermeni taisnu, iespējami tuvu, un ar skatu taisni uz darba vietu.
- ✓ Starp jūsu darba galdu un jūsu ķermeni jābūt pietiekami daudz vietai, lai varat brīvi mainīt roku un kāju stāvokli.

6.2. Minimālā alga

Vispārēja Informācija

Nacionālā likumdošana nosaka minimālo algu valstī un tās nosacījumus: minimālās algas apmēru, darbiniekus, kas var saņemt minimālo algu, izņēmumus, ar kādiem nosacījumiem attiecināma minimālā alga (piem., darba nespēja un atvaļinājums), utt.

Kritēriji

⇒ *Jūs esiet lietas kursā par likumdošanu, kas attiecas uz minimālo algu.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: minimāla alga ir 310 levas, slimības pabalsts – pirmās 3 dienas apmaksā darba devējs, pēc tam Nacionālais Apdrošināšanas Institūts.
- Lietuva: minimālā alga ir 1000 Lt mēnesī pirms nodokļu atvilkumiem.
- Latvija: minimālā alga ir 320 € mēnesī, bet īpašnieks var arī nodarbināt darbiniekus uz stundu vai dienu. Noteikumi: <https://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=222275>
- Norvēģija: Par sezonas darbu līdz 3 mēnešiem minimālā alga ir 105 NOK/stundā. Virs tā – uzņēmējs maksā pēc tāda tarifa, kāda veida un kvalifikācijas darbs viņam nepieciešams.
- Spānija: minimālā alga ir 21.51 €/dienā vai 645.30 €/mēnesī plus sociālā apdrošināšana (28%); iespējamās papildus piemaksas, atkarībā no darba sektoru vienošanās.
- Apvienotā Karaliste: Ir trīs minimālās algas likmes (spēkā no 2014. gada aprīļa): pamata (pieaugušo) likme (strādniekiem virs 21 gada vecuma) ir £6.31 stundā, mācekļa likme 18-20 gadus veciem strādniekiem ir £5.03 stundā, mācekļa likme 16-17 gadus veciem strādniekiem ir £3.72 stundā. Likmes katru gadu tiek no jauna pārskatītas un apstiprinātas valsts budžetā.

6.3. Diskriminācija

Vispārēja Informācija

Dažās Eiropas valstīs likumdošana un tās ieviešana attiecībā uz diskrimināciju ir sīki izstrādāta, turpretī citās valstīs lauku tūrismā diskriminācijas jautājumi praktiski netiek skatīti. Vispārēji diskriminācijas jautājumi skar tādas jomās kā invaliditāte, dzimums, grūtniecība un bērna piedzimšana, rase, reliģija vai ticība, seksuālā orientācija un vecums.

Kritēriji

- ⇒ *Jūs esiet lietas kursā par likumdošanu, kas aizsargā strādājošos pret diskrimināciju.*
- ⇒ *Jūs atbilstiet labajai praksei un ievērojat nediskriminējošus principus attiecībā uz personālu.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Diskriminācijas likums attiecas uz visiem pakalpojumu sniedzējiem (Likums par Aizsardzību pret Diskrimināciju) šādās naktsmītnēs: viesnīcās, moteļos, brīvdienu jeb tūrisma ciematos. Atkarībā no istabu skaita, vienai istabai jābūt piemērotai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām (Tūrisma likums).
- Latvija n/a.
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: Diskriminācija ir pretlikumīga.
- Spānija: uz biznesa uzņēmumiem attiecas publiskās pieejamības tiesības, taču ir daži ierobežojumi. Balstoties uz tiem, saimnieks var nepieņemt personu darbā objektīvu iemeslu dēļ, piem., slihta izturēšanās, netīrs vai nehigiēnisks izskats, utt. Citi iemesli, īpaši dzimums, reliģija, etniskie iemesli, utt., nav pieļaujami. Ja tas nav biznesa uzņēmums, juridiski diskriminācijas jautājumi tiek pielīdzināti situācijai privātā mājā.
- Apvienotā Karaliste: Diskriminācijas likumdošana attiecas uz visiem pakalpojumu sniedzējiem. Tieša diskriminācija pret jebkuru personu ir pretlikumīga.

6.4. Brīvais laiks vecākiem ar bērniem

Vispārēja Informācija

Likumdošana attiecībā uz brīvo laiku vecākiem ar bērniem ir spēkā lauku tūrismā tāpat, kā jebkurā citā uzņēmējdarbībā. Likumdošana attiecas uz ģimenei draudzīgu darba vietu, elastīgu darba laiku, maternitātes un paternitātes tiesībām, piemēram, pēcdzemdību atvaļinājums un pabalsts mātei un tēvam, utt.

Kritēriji

- ⇒ *Ja nodarbināt algotu darbspēku, Jūs zināt likumdošanu saistībā ar maternitātes un paternitātes tiesībām.*
- ⇒ *Ja nodarbināt algotu darbspēku, Jūs ievērojat labas prakses prasības saistībā ar maternitātes un paternitātes tiesībām.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Bērna kopšanas atvaļinājums 2 gadi.
- Latvija: Nav atšķirību no citām uzņēmējdarbības jomām.
- Lietuva: Uz bērna kopšanas un citiem ar bērniem saistītiem atvaļinājumiem lauku tūrismā attiecas tāda pati likumdošana kā jebkurā citā darba jomā.
- Norvēģija: Nav atšķirību no citām uzņēmējdarbības jomām.
- Spānija: Nav atšķirību no citām uzņēmējdarbības jomām.
- Apvienotā Karaliste: Visiem darba devējiem ir jāievēro likumdošanas prasības attiecībā uz ģimenei draudzīgām darba vietām. Darbinieku tiesības šajā jomā ietver mātes un tēva tiesības, adopcijas atvaļinājumu, elastīgu darba laiku un bērna piedzimšanas atvaļinājumu.

6.5. Drošība darba vietā

Vispārēja Informācija

Daudzi punkti šajā rokasgrāmatas nodaļā sakrīt ar vispārējām darba drošības prasībām. Darba drošības likumdošana nosaka darbinieku aizsardzību pret negadījumiem darba vietā un arodslimību profilaksi. Darba drošības noteikumi balstās uz visām ES valstīm kopēja juridiskā pamata, no kā atvasinātas nacionālās likumdošanas prasības katrā valstī. Tās attiecas uz darba vides kvalitāti un piemērotību darba veikšanai, darbinieku ērtībām, darba vietas kārtību un tīrību, aprīkojuma, elektrisko instalāciju tehnisko stāvokli, utt.

Kritēriji

- ⇒ Jūs zināt spēkā esošos darba drošības noteikumus.
- ⇒ Jūs ievērojat visus spēkā esošos darba drošības noteikumus.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Lauku tūrismā nav specifisku noteikumu. Darba drošības prasības ir aprakstītas Likumā par Darba Drošību <http://lex.bg/laws/ldoc/2134178305>
- Latvija: Nav īpaši noteikumi par lauku tūrismu, tāpēc kopumā darba drošības noteikumi (<http://likumi.lv/doc.php?id=3474>).
- Lietuva: Spēkā ir tādi paši noteikumi kā jebkurā citā uzņēmējdarbībā. Darba drošības noteikumi: http://www.vdi.lt/TA/TA_kategorijos.aspx
- Norvēģija: Nav atšķirību no citas uzņēmējdarbības (<http://www.lovdato.no/all/nl-20050617-062.html>).
- Spānija: Par šo tēmu ir izstrādāta specializēta rokasgrāmata. Tā papildināta ar saturu no šīs Drošības rokasgrāmatas 2013. gadā.
- Apvienotā Karaliste: 1999. gadā apstiprinātie Darba Drošības un Veselības Noteikumi nosaka vispārējus pienākumus un atbildību visiem darba devējiem. Darba devējiem jāveic "atbilstošs un pietiekams" veselības un drošības risku novērtējums, kas darbiniekiem un citām personām var rasties saistībā ar veicamajiem darbiem. Ja uzņēmumā ir vairāk kā pieci darbinieki, ir jāreģistrē visi svarīgie novērojumi saistībā ar veselības un drošības vērtējumu. Darba devējiem, pašnodarbinātajiem un personām, kam ir kontrole pār darba telpām, jāziņo par negadījumiem darba vietā, slimībām un bīstamiem apstākļiem. Darba devējiem jānodrošina pirmās palīdzības aptieciņa un apstākļi pirmās palīdzības sniegšanai atbilstoši darba vietas specifikai.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Sadalot darba pienākumus, ņemiet vērā katru darbinieka īpašības.
- ✓ Izmēriet platības, virsmas un darba rīkus, lai pielāgotu darba vietu. Ja nepieciešams, izmantojiet palīgierīces, lai izvairītos no nevajadzīgas liekšanās un pagriešanās.
- ✓ Uzturiet darba vietu tīru un kārtīgu, lai viegli varat piekļūt iekārtām un materiāliem.
- ✓ Sēžot, turiet plaukstu locītavas apakšdelmu līmenī. Neizlieciet rokas, apakšdelmus un ķermeni, turiet muguru un kaklu taisni. Sēdiet ar seju pret darba vietu.
- ✓ Darba dienas gaitā mainiet pozīciju. Piemēram, jūs varat strādāt gan sēžot, gan stāvot.
- ✓ Veiciet dažādus uzdevumus. Darbojieties ar dažādām ķermeņa daļām, lai darbs nav tik monotons.

6.6. Sociālais nodrošinājums

Vispārēja Informācija

Sociālo nodrošinājumu nosaka nacionālā likumdošana attiecībā uz sociālo nodokli, darbinieku sociālajām garantijām.

Kritēriji

⇒ *Jums ir formāli līgumi ar darbiniekiem, Jūs esat nacionālajā sociālās drošības sistēmā reģistrēts darba devējs un laicīgi veicat nepieciešamos maksājumus.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Pašnodarbinātajiem nodoklis atkarīgs no deklarētā ienākuma (8% veselības nodoklis, 17,8% pensijas nodoklis, 3,5% slimības un grūtniecības nodoklis); nodarbinātības nodoklis – sociālais nodoklis, ko maksā darbinieks, ir aptuveni 12,9%, un darba devējs maksā aptuveni 17,8%. Konkrēti tas atkarīgs no darba līguma.
- Latvija: Ir dažādas iespējas attiecībā uz sociālā nodokļa maksājumu saskaņā ar biznesa reģistrācijas veidlapas formu. Informāciju var atrast mācību materiāla "Kā uzsākt lauku tūrisma biznesu": <http://macies.celotajs.lv/mod/page/view.php?id=48>
- Lietuva: Atkarībā no juridiskās formas, papildus ienākumu nodoklim jāmaksā sociālo garantiju nodoklis. Pašnodarbinātajiem mēnesī jāmaksā noteikta summa. Privātās uzņēmējdarbības licences īpašniekiem jāmaksā 28,5% sociālais nodoklis no 50% no ieņēmumiem. Darba ņēmējs maksā 9% sociālo nodokli un darba devējs – 30,98%.
- Norvēģija: Nav atšķirību (<http://www.lovddata.no/all/nl-20050617-062.html>).
- Spānija: Pašnodarbinātajiem obligātais nodokļa minimums ir aptuveni 250 €/mēnesī. Darbaspēka nodoklis kopā ap 32.5 % no darbinieka algas: 28 % maksā darba devējs, 4.5 % maksā darba ņēmējs.
- Apvienotā Karaliste: Izmaksājot darbiniekiem algu, tiek atvilks ienākuma nodoklis un valsts apdrošināšana. Jo lielāks ienākums, jo lielāki abi nodokļi. Valsts apdrošināšana nosedz bezdarbnieka pabalstu un valsts pensiju. Darba ņēmēji vēl papildus aptuveni 13% iemaksā valsts apdrošināšanai.

7. Klienti

7.1.Rezervācijas

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma uzņēmumiem jābūt noteiktai rezervēšanas kārtībai, kas nosaka:

- atbildes uz pieprasījumiem rezervāciju pieņemšanu;
- rezervāciju informācijas reģistrēšanu, piem., cenas un maksājamās summas, pakalpojumus, datumus, personu skaitu;
- rakstisku detalizētu rezervācijas apstiprinājumu;
- maksājumus, tai skaitā, depozīta iemaksu, maksājumu skaidrā naudā, bankas pārskaitījumu, maksājumus ar norēķinu kartēm un priekšapmaksu;
- rezervācijas atcelšanu, tai skaitā, klienta veiktās iemaksas atgriešanu vai neatgriešanu;
- rezervācijas noteikumiem jābūt klientam saprotami un skaidri izklāstītiem pirms rezervācijas. ES direktīva Par E-komerciju ir jauna direktīva, kas pagaidām vēl nav iestrādāta valstu nacionālajā likumdošanā. Tā nosaka dažas formālas prasības. Svarīgākās ir:
 - prasība norādīt vispārējos pirkuma (rezervēšanas) nosacījumus;
 - prasība sniegt klientam rezervācijas apstiprinājumu, norādot detalizētu rezervācijas informāciju, tai skaitā, cenu, rezervētos datumus, pakalpojumus, un citu informāciju. Apstiprinājums jāsniedz "uzglabājamā" formātā, piem., e-pastā, datnē vai SMS ziņojumā. Mutiska vienošanās pa tālruni neatbilst šīm prasībām.



Kritēriji

- ⇒ *Jums ir noteikta rezervēšanas kārtība un informācija par to ir publiski pieejama.*
- ⇒ *Jums ir izstrādāti savi rezervēšanas noteikumi un tie ir publiski pieejami.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Katrai naktsmītnei jābūt rezervēšanas un rezervāciju atcelšanas noteikumiem, taču nepastāv kopīgi noteikumi rezervācijām.
- Latvija: Nav izstrādāti noteikumi par kopīgiem rezervēšanas nosacījumiem, apstiprinājumiem, atcelšanu, u. c. Tomēr, LC ir izveidojis rezervēšanas nosacījumus organizācijām (http://www.celotajs.lv/en/app/info/booking_conditions?pageType=normala), lai gan katrs pakalpojumu sniedzējs ir arī izveidojis atšķirīgus nosacījumus. Ļoti bieži organizācijas neņem vērā klientu tiesības, it īpaši, kad biļešu iegāde notiek tiešsaistē.
- Lietuva: katram lauku tūrisma uzņēmumam ir savi rezervācijas noteikumi attiecībā uz rezervācijas apstiprināšanu, iemaksām un atcelšanu.
- Norvēģija: Tā kā kopēju noteikumu nav, katrs lauku tūrisma uzņēmums izstrādā savus noteikumus.

- Spānija: Pastāv noteikumi līgumu pakalpojumiem, bet vienlaicīgi arī Tūrisma Likums un uz tā balstītie noteikumi nosaka īpašas prasības. RAAR piedāvā Vispārējos Rezervēšanas Noteikumus, kas sedz galvenos standarta aspektus, taču katrs uzņēmējs var izstrādāt savus noteikumus. Izīrējot brīvdienu mājas un dzīvokļus, juridiskā situācija ir neskaidra jo, no vienas puses, darbojas tūrisma likumdošana, bet no otras puses, saskaņā ar Spānijas Īres Likumu, drīkst slēgt tikai īres līgumu.
- Apvienotā Karaliste: Ja rezervācija no klienta ir pieņemta, tā jāizpilda. Visiem naktsmītņu pakalpojumu sniedzējiem jāievēro laba prakse saistībā ar rezervāciju procedūrām. Rezervēšanas noteikumiem jābūt klientam pieejamiem, veicot rezervāciju un pie rezervācijas apstiprināšanas. Farm Stay UK ir standarta noteikumi, ko asociācijas biedri var pielāgot savam uzņēmumam.

7.2. Klientu reģistrācija un datu aizsardzība

Vispārēja Informācija

Klientu reģistrāciju parasti pieprasa imigrācijas dienesti. Dažādās valstīs pastāv atšķirīga kārtība attiecībā uz to, kādi dati tiek ievākti un kā tie tiek nodoti iestādēm. Noformējot rezervāciju, tiek reģistrēti klienta personiskie dati, tai skaitā, vārds un uzvārds, e-pasta adrese, kredītkartes numurs, pases numurs, tautība, utt. Tajā pat laikā ir jāievēro spēkā esošā personas datu aizsardzības likumdošana.

Kritēriji

⇒ *Jūs zināt valsts imigrācijas dienestu prasības.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Visi ārvalstu tūristi 24 stundu laikā jāreģistrē vietējā policijas iecirknī. Katram nakšņojošam tūristam naktsmītnes saimnieks dod aizpildīt adreses karti ar personisko informāciju. Adreses kartes jāuzglabā drošā vietā.
- Latvija: Ir noteikumi, lai reģistrētu katru ārvalstu tūristam visās mītnēm Latvijā (<http://likumi.lv/doc.php?id=155472>). Aizpildītās anketas jāglabā drošā vietā pie naktsmītnes īpašnieka.
- Lietuva: Noteikumi nav spēkā.
- Norvēģija: Tūristi netiek reģistrēti.
- Spānija: Katra klienta personiskie dati, arī tad, ja 10 cilvēku grupa noīrē telpas nedēļas nogalei, teorētiski jāreģistrē tuvākajā policijas iecirknī 12 stundu laikā no ierašanās. Lai gan ir iespējami daži informācijas nosūtīšanas risinājumi, praksē no lielākām grupām parasti reģistrējas tikai viens vai divi cilvēki. Šī prasība attiecas arī uz brīvdienu māju vai dzīvokļu izīrētājiem.
- Apvienotā Karaliste: Visiem apkalpojošajiem un pašapkalpošanās tūrisma uzņēmumiem jāreģistrē visi klienti vecumā virs 16 gadiem. Reģistrā jārādā pilns vārds un nacionalitāte. Dati jāglabā vismaz 12 mēnešus. Ja tiek uzglabāta jebkāda personiska informācija par viesiem vai citām personām, ieskaitot darbiniekus (izņemot nejaušus pierakstus), jāievēro Datu Aizsardzības Akta prasības (Data Protection Act 1998).

7.3. Cenu noteikšana un maksājumu pieņemšana

Vispārēja Informācija

Naktsmītnes saimnieks ir atbildīgs par to, lai cenas būtu norādītas iespiedmateriālos un interneta reklāmā, e-pastos un jebkurā rakstiskā vai mutiskā formā. Cenu informācijai jāietver visi pakalpojumi, lai nepieļautu slēptās izmaksas. Ir ieteicams cenas izstādīt telpās. Dažās valstīs maldinoša cenu informācija tiek uzskatīta par krimināli sodāmu noziegumu.

Kritēriji

⇒ *Jūs esat norādījuši korektas un aktuālas cenas visās drukātajās, interneta un cita veida reklāmās.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Cenu lapai jābūt izvietotai uz recepcijas lentes, katrā viesu istabā un internetā. Cenu noteikšanai nepastāv noteikumi. Tie attiecas tikai uz cenu izvietošānu redzamās vietās.
- Latvija: Cenām jābūt publiski pieejamām, bet nepastāv nekādi noteikumi.
- Lietuva: Cenas, kas norādītas publiski pieejamos mārketinga materiālos, nedrīkst mainīt.
- Norvēģija: Cenām jābūt publiski pieejamām, bet nepastāv nekādi noteikumi.
- Spānija: Cenas ir brīvi nosakāmas un tās drīkst mainīt jebkurā laikā. Ja cenas ir publicētas, tās ir daļa no piedāvājuma, ja vien nav skaidri norādīts, ka cenas ir aptuvenas, vai ka klientam pirms rezervēšanas jāprasa cenu apstiprinājums. Ja vienošanās par cenām notikusi pie rezervācijas, cenas mainīt nedrīkst.
- Apvienotā Karaliste: Gan naktsmītņu, gan citu pakalpojumu sniedzējiem maldinošas informācijas sniegšana klientiem par nakšņošanas un ar to saistīto pakalpojumu, ērtību vai preču cenām ir likumpārkāpums. Uzskatāms par pārkāpumu, ja netiek veiktas visas iespējamās darbības, lai labotu par maldinošu kļuvušu cenu informāciju, ja ir ticams, ka klienti joprojām var pajauties uz šo informāciju. Patērētāju Aizsardzības punkts Noteikumos Par Negodīgu tirdzniecību, 2008 (CPR) nosaka, ka cenām jābūt atklātām un godīgām, kā arī nedrīkst maldināt vai izplatīt informāciju, kas var ietekmēt klientu lēmumu izdarīt pirkumu.

7.4. Rezervācijas atcelšana un neierašanās

Vispārēja Informācija

Skaidri jānorāda rezervāciju atcelšanas kārtība attiecībā gan uz klienta, gan naktsmītnes saimnieka atceltu rezervāciju. Par atcelšanas noteikumiem jāinformē rezervācijas saskaņošanas laikā, pirms galīgā apstiprinājuma un maksājuma. Lai nodrošinātu rezervāciju vai kompensētu iespējamo neierašanos, bieži tiek prasīts depozīts. Rezervējot brīvdienu māju vai dzīvokli, parasti jāiemaksā lielāka pirmā iemaksa, nekā naktsmītnēs ar apkalpošanu, lai gan tas var būt atkarīgs no rezervācijas ilguma vai sezonas, piem., Ziemsvētku vai Lieldienu brīvdienās. Ja rezervāciju atceļ saimnieks, viņam jāatrod līdzvērtīga vai augstāka standarta naktsmītne klientam vai arī jāatdod pilna vai daļēja klienta iemaksa, saskaņā ar iepriekš noteikto un klientam paziņoto rezervācijas atcelšanas kārtību.

Naktsmītņu saimniekiem ir stingri ieteicams noteikt savu rezervāciju atcelšanas kārtību, lai izvairītos no problēmām ar pasūtījumiem, rezervācijas laika saīsināšanu un klienta neierašanos. Ja klients atceļ rezervāciju vai saīšina apstiprināto uzturēšanās laiku, viņš ir pārkāpis ar saimnieku noslēgto rezervācijas līgumu. Ja saimnieks atceļ iepriekš apstiprinātu rezervāciju, līgumu ir pārkāpis viņš.

Kritēriji

- ⇒ *Jums ir noteikta rezervāciju atcelšanas kārtība.*
- ⇒ *Klienti pirms rezervācijas tiek informēti par rezervāciju atcelšanas kārtību.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Katrai naktsmītnēi ir savi noteikumi attiecībā uz pasūtījuma atcelšanu un klientu neierašanos. Nav vienotu prasību.
- Latvija: Nepastāv vienots atcelšanas regulējums, tādēļ katrs pakalpojumu sniedzējs nosaka savus noteikumus. Tomēr problēma ir tā, ka pakalpojumu sniedzēji parasti neinformē klientus rakstiski izsniedzot rēķinu. Organizācija "Lauku ceļotājs" ir izstrādājusi virkni atcelšanas noteikumus: http://www.celotajs.lv/en/app/info/booking_conditions?pageType=normal, lai gan katrs īpašnieks var brīvi noteikt savas cenas.
- Lietuva: noteikumi atkarīgi no paša uzņēmēja.
- Norvēģija: Nav kopēju noteikumu, katrs pats atbildīgs par saviem noteikumiem.
- Spānija: Vienošanās starp pakalpojumu sniedzēju un klientu. Parasti tas ir norādīts rezervēšanas noteikumos.
- Apvienotā Karaliste: Visiem naktsmītņu pakalpojumu sniedzējiem tiek stingri ieteikts noteikt savu rezervāciju atcelšanas kārtību, lai nerastos problēmas ar brīvdienu atcelšanu, saīsināšanu vai neierašanos. Ja viesis atceļ rezervāciju vai aizbrauc agrāk, viņš lauž rezervācijas līgumu. Ja saimnieks atceļ iepriekš apstiprinātu rezervāciju, tad līgumu ir laužis viņš.

7.5. Klientu nepieņemšana (diskriminācija, bērni)

Vispārēja Informācija

Drošības jautājumi attiecas arī uz iespēju izvēlēties un nepieņemt klientus. Piemēram, saimnieks var atteikties pieņemt klientus, ja tie izturas neadekvāti, atrodas apreibinošu vielu un/vai alkohola ietekmē, nespēj vai nevēlas maksāt, traucē citiem viesiem vai tml. Dažos lauku tūrisma uzņēmumos ir iekšējās kārtības noteikumi vai instrukcijas telpu izmantošanai. Īpašuma drošībai un lai novērstu iespējamus bojājumus, dažu uzņēmumu iekšējā kārtība nosaka, ka netiek uzņemti viesi ar maziem bērniem vai/un mājdzīvniekiem. Šīs lietas nenosaka oficiālā likumdošana vai noteikumi, taču, ja saimnieki atsakās pieņemt viesus, ir jābūt pamatotam iemeslam, nevis tikai aizdomām.

Kritēriji

⇒ *Jums ir izstrādāti iekšējās kārtības noteikumi un tie ir izvietoti viesim redzamā vietā, novēršot pārkāpumus un diskrimināciju.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Likumdošana šo jomu neapskata. Naktsmītnes saimnieks pats izlemj, vai uzņemt viesus ar mājdzīvniekiem, jauniešu kompānijas, utt.
- Latvija: Saskaņā ar Latvijas Cilvēktiesību aizsardzības centru - diskriminācija Latvijā nav pieļaujama.
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: Saskaņā ar patērētāju aizsardzības tiesībām, diskriminācija ir pretlikumīga, taču, pieņemot klientus, jāvadās no veselā saprāta.
- Spānija: Uzņēmumu gadījumā diskriminācija ir civiltiesiskās likumdošanas jautājums. Citos gadījumos viss atkarīgs no pakalpojumu sniedzēja paša lēmuma un kritērijiem, jo izīrēšanas gadījumā telpas tiek uzskatītas kā saimnieka privātās mājas.
- Apvienotā Karaliste: tiesības pieņemt vai nepieņemt klientus atkarīgas no tā, vai uzņēmums ir klasificēts kā "viesnīca" vai "privāta viesnīca". Viesnīca var atteikties pieņemt viesus, kuri nevar vai nevēlas maksāt, vai arī ir neadekvātā stāvoklī. Privāta viesnīca drīkst pieņemt vai nepieņemt viesus pēc savas izvēles arī tad, ja ir brīvas istabas, ja vien, izmantojot šīs tiesības, netiek pārkāptas likuma normas attiecībā uz diskrimināciju.

7.6. Noteikumi klientiem un līgumi

Vispārēja Informācija

Vietās, kur ir paaugstināts risks, piemēram, saunās, peldbaseinos, burbuļvannās vai bērnu rotaļlaukumos klientiem jālūdz parakstīties, ka tie izlasījuši lauku tūrisma uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus un attiecīgo ierīču lietošanas noteikumus. Līdz ar to klienti uzņemas atbildību par adekvātu izturēšanos un ierīču pareizu izmantošanu, nepieļaujot risku savai drošībai, veselībai un dzīvībai.



Naktsmītnes īpašnieks parasti ir atbildīgs par iekārtu un ierīču tehnisko stāvokli. Specifiskos gadījumos, piemēram, apkalpojot grupas, svinības, u.tml., saimnieks vai pakalpojuma sniedzējs un klients noslēdz līgumu, kurā fiksē pakalpojumus, datumus, laikus, viesu skaitu, maksājuma noteikumus, atcelšanas nosacījumus, konsekvences, ja radušies bojājumi, utt.

Kritēriji

⇒ Jūsu uzņēmumā redzamā vietā ir izvietotas klientiem paredzēto iekārtu un ierīču lietošanas instrukcijas.

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Vairākums saimnieku noliek redzamā vietā informācijas plāksnes vai lapas ar instrukcijām par telpu un iekārtu lietošanu, un klienti ir atbildīgi par to ievērošanu. Parasti ar klientu netiek parakstīts līgums par drošības prasību ievērošanu. Bieži naktsmītnēm ir izstrādāti savi noteikumi, un ja tūrists atsūta rakstisku rezervācijas pieprasījumu, viņš tiek brīdināts, ka līdz ar pasūtījuma apstiprinājumu viņš piekrīt šiem noteikumiem. Izīrējot brīvdienu mājas vai dzīvokļus, ierastā prakse ir tāda pati.
- Latvija: pakalpojumu sniedzējam ir jāizveido noteikumi vai padomi, kas ir ieteicami, bet bieži vien netiek ievēroti. Parasti klientiem jādod daži brīdinājumi baseinos, saunās un karstajās balnās, lai nerastos nekādas veselības un drošības problēmas.
- Lietuva: Ieteicams noslēgt līgumu katrai rezervācijai, taču ne visi saimnieki to dara. Dažas naktsmītnes nosaka savus iekšējās kārtības noteikumus klientiem.
- Norvēģija: Ir ieteicams noslēgt līgumu, taču saimnieki to dara ļoti reti. Riska zonās, piemēram, pie karstajiem kubiem vai saunās, utt., saimnieki izliek drošības instrukcijas. Lielākie tūroperatori, kā Nova-sol, izplata kopējus bukletus (skatīt pielikumu) kotedžu īpašniekiem tālākai izplatīšanai klientiem un drošības rokasgrāmatu saimniekiem par to, kā aizsargāties no nelaimes gadījumiem riskantajās zonās. Šeit laivu nomas līguma paraugs: http://www.novasol.no/site/nov/company/owner/PDF/no/batkontrakt_2009.pdf un pārbaudes saraksts telpu tīrīšanai: [https://secure.novasol.com/web/pictures.nsf/EBE1AF75D8095775C125700B003C3840/\\$file/siekkliste_rengoering.pdf](https://secure.novasol.com/web/pictures.nsf/EBE1AF75D8095775C125700B003C3840/$file/siekkliste_rengoering.pdf).
- Spānija: Noteikumus var izstrādāt katrs saimnieks pats, ievērojot Tūrisma likuma un citu likumdošanas aktu nosacījumus. Saimnieki šādus noteikumus tomēr parasti neizmanto, jo tas tiek uzskatīts kā saimnieka neuzticēšanās klientiem. Tas pats attiecas uz drošības depozītu iespējamo bojājumu gadījumā.
- Apvienotā Karaliste: Mājas izmantošanas noteikumi pārsvarā saistīti ar tās apdrošināšanas kompānijas prasībām, ar kuru saimniekam ir līgums. Standarta prasība ir skaidras norādes par to, kas ir aizliegts un kas jāievēro, noteikumi par bērnu atstāšanu bez uzraudzības un

minimālo vecumu, un citas prasības, kas jādara zināmas viesiem vai apmeklētājiem pirms telpu izmantošanas.

7.7.Klienti ar invaliditāti

Vispārēja Informācija

Dažās valstīs pastāv noteikumi attiecībā uz telpu fizisko pieejamību visiem klientiem, tai skaitā, klientiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām vai cita veida nespēju. Lai gan klientus nedrīkst diskriminēt invaliditātes dēļ, laukos bieži nav iespējams nodrošināt visas nepieciešamās ērtības personām ar invaliditāti. Situācija un prasības dažādās valstīs ievērojami atšķiras.

Kritēriji

⇒ *Jūs spējat sniegt adekvātu informāciju par savu uzņēmumu saistībā ar telpu piemērotību personām ar invaliditāti.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ir jābūt vismaz vienai istabai, kurā ir pieejamas visas ērtības viesiem ar īpašām vajadzībām.
- Latvija: Saskaņā ar publisko ēku būvnoteikumu regulām, tām ir jābūt pieejamām arī invalīdiem. Attiecībā uz mazajiem uzņēmumiem, īpašnieks ir tiesīgs izlemt pats.
- Lietuva: Atbilstoši būvniecības noteikumiem, sabiedriskās lietošanas ēkām jābūt pieejamām personām ar īpašām vajadzībām.
- Norvēģija: Lauku tūrisma mītnes nav īsti pielāgotas cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, un tā valstī ir problēma. Tikai lielākiem uzņēmumiem ir prasība nodrošināt telpu pieejamību.
- Spānija: Atbilstoši likumam, visiem uzņēmumiem jābūt pilnībā pielāgotiem personām ar īpašām vajadzībām. Realitātē tas nav iespējams, un mazo uzņēmumu saimnieki parasti to neievēro. Šie noteikumi neattiecas uz nekomerciāliem uzņēmumiem.
- Apvienotā Karaliste: Uz visiem uzņēmējiem, kuri piedāvā jebkāda veida naktsmītnes – ar apkalpošanu vai pašapkalpošanās, attiecas Vienlīdzības Akts (Equality Act 2010), kas nomainīja līdzšinējo Invaliditātes Diskriminācijas Aktu (Disability Discrimination Act 1995). Šis akts aizsargā visas personas ar invaliditāti un tādas personas, kuras asociējas ar invaliditāti. Akts nosaka šo personu tiesības uz preču, ērtību un pakalpojumu pieejamību, ieskaitot tūrisma pakalpojumus, un nodrošina, ka pret šīm personām ir vienlīdz pretimnākoša attieksme kā pret jebkuru klientu. Uzņēmējam ir pienākums, cik vien iespējams, pielāgot savus sniegtos pakalpojumus un telpas personām ar īpašām vajadzībām, lai atvieglotu to izmantošanu.

7.8. Bagāža un personiskās mantas

Vispārēja Informācija

Naktsmītnēs ar apkalpošanu saimnieki ir atbildīgi par klientu mantu drošību. Tas iespējams, nododot klientu rīcībā bagāžas glabāšanas telpas, seifus, klientu istabām jābūt aizslēdzamām, jākontrolē trešo personu piekļūšana telpām, jāinformē klienti par nepieciešamajiem drošības pasākumiem. Brīvdienu mājās lielāka atbildība par savām mantām ir pašiem klientiem.

Kritēriji

⇒ *Jūs klientiem izsniežat viņu istabu atslēgas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Seifi mantu glabāšanai nav obligāti tikai zemākās kategorijas naktsmītnēs.
- Latvija: Īpašniekam, ir jānodrošina tūrisma mantu drošība, izsniedzot atslēgu, slēdzeni, utt. telpām, mājām vai vārtiem. Viesi ir jāinformē par vietējo drošības situāciju, Īpašnieki nenes juridisko atbildību par viesu mantā.
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: n/a.
- Spānija: n/a.
- Apvienotā Karaliste: Naktsmītnēs ar apkalpošanu, saskaņā ar likumdošanu, saimnieks ir atbildīgs par visu viesu līdzatvesto mantu drošu glabāšanu. Viesnīcu saimniekiem ir likumīgas tiesības paturēt klientu īpašumu, līdz ir nomaksāts rēķins.

7.9. Bērnu drošība

Vispārēja Informācija

Naktsmītņu pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par drošu vidi bērniem. Tas attiecas uz rotaļu laukumiem, lauku saimniecību, telpām, ūdeņiem, pārtiku, un citām jomām. Klienti jāinformē par drošību, atbilstošās vietās izvietojot brīdinājuma zīmes un drošības instrukcijas.

Kritēriji

- ⇒ *Jūs apzināties bērniem potenciāli bīstamākās zonas un aktivitātes jūsu teritorijā un esiet ņēmuši vērā drošības noteikumus un pasākumus, lai novērstu negadījumus;*
- ⇒ *Jūs instruējat viesus par bērnu drošību (mutiskas instrukcijas un brīdinošas zīmes, kur nepieciešams).*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Lauku tūrisma naktsmītnēs izmanto tikai brīdinājuma zīmes un instrukcijas.
- Latvija: Īpašniekam vajadzētu brīdināt viesus par vietām, kas nav drošas bērniem.
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: n/a.
- Spānija: Ir dažas likumdošanas prasības biznesa uzņēmumiem, bet privātiem telpu izīrētājiem nav nekādu prasību.
- Apvienotā Karaliste: Prasības nosaka apdrošināšanas noteikumi un valsts veselības un drošības likumdošana.

8. Naktsmītnes drošība

8.1. Vispārējās prasības naktsmītnēm

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma naktsmītnēm, kā iepriekš norādīts, jāievēro minimālās likumdošanas prasības. Šajā nodaļā aplūkoti drošības aspekti, kas ietverti lauku tūrisma kvalitātes sistēmās. Šīs prasības noteiktas gan klientu, gan saimnieku ērtībai, kā arī, vadoties no veselā saprāta.

Ja naktsmītne ir reģistrēta kādā no brīvprātīgajām sertifikācijas sistēmām, sertifikātam jābūt ar derīgu termiņu. Lauku tūrisma kvalitātes, zīmola, sertifikācijas un citas sistēmas parasti ietver specifiskas drošības prasības. Tās var konkretizēt vai papildināt esošās likumdošanas prasības.

Kritēriji

- ⇒ *Naktsmītnes kvalitātes sertifikātam vai citiem sertifikātiem ir derīgs termiņš.*
- ⇒ *Jūsu uzņēmums atbilst minimālajām likumdošanas prasībām.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: darbojas dažādi sertifikāti, piemēram, Zaļās Mītnes sertifikāts, Pan Parku sertifikāts, Autentiskās Bulgārijas sertifikāts un Zaļās Puķes sertifikāts MOEW.
- Latvija: Apvienot valstij piederoša īpašuma, vai nacionālās lauku tūrisma asociācijas, viesnīcas vai kempinga klasifikāciju, notiek no brīvas gribas. Sertifikāti tiek izsniegti uz noteiktu laika posmu, kas parasti ir mazāks par trim gadiem. Ir dažādi zīmoli mārketinga vajadzībām: Zaļais sertifikāts, Latvijas mantojuma, Tauriņa Kvalitātes zīme, utt
- Lietuva: Lauku tūrismā nepastāv nacionālie sertifikāti. Visas naktsmītnes, kas ir Lietuvas lauku tūrisma asociācijas biedri, tiek klasificētas kategorijās no 1 līdz 5, un kategoriju simbols ir stārķis. Kategoriju prasībās nav iekļautas drošības prasības. Naktsmītnēm jāievēro nacionālā likumdošana drošības aspektos.
- Norvēģija: Lauku tūrismā drošības prasības nav attiecināmas. Var tikt klasificētas interneta rezervēšanas sistēmas vai tūroperatori, taču Norvēģijā nepastāv nacionāla sistēma. Ir zīmolu sertifikāti vietējiem ēdieniem vai vēsturiskām viesnīcām. Dalība ir brīvprātīga, un tas tiek darīts mārketinga nolūkā.
- Spānija: Ir noteiktas prasības, reģistrējot uzņēmējdarbību. Klasifikācija nebija obligāta, taču 2013-2014 gadā tiek ieviesti vienoti kritēriji un prasības visā valstī. Dažos reģionos ir ieviestas savas kvalitātes kategoriju sistēmas un apzīmējumi, piem., olīvas Andalūzijā, vārpas Katalonijā, utt., taču līdz ar nacionālās sistēmas ieviešanu, tās, visticamāk, izzudīs.
- Apvienotā Karaliste: Naktsmītņu vērtēšanu veic uzņēmumi VisitEngland un AA Hotel Services. Papildus darbojas arī "zaļās" vērtēšanas sistēmas, piemēram, Zaļā Tūrisma Biznesa shēma (Green Tourism Business Scheme), kas var uzņēmumiem palīdzēt attīstības politikā un mārketingā.

8.2. Ugunsdrošība

8.2.1. Ēku ugunsdrošība

Vispārēja Informācija

Ugunsdrošība ir ietverta ēku būvniecības noteikumos. Attiecībā uz naktsmītnēm noteikumi pieprasa ugunsdzēsības aparātus, signalizāciju, redzamās vietās izvietotas instrukcijas rīcībai ugunsgrēka gadījumā, glābšanas dienestu tālruņa numurus, utt. Svarīgi ir arī logi, adekvātas durvis un aizslēgšanas sistēma.



Kritēriji

- ⇒ *Jums ir ugunsdrošības dienestu sertifikāts, ja tas nepieciešams.*
- ⇒ *Jums ir nepieciešamais ugunsdrošības aprīkojums.*

Valstu Piemēri

- **Bulgārija:** Visās naktsmītnēs katrā istabā jābūt ugunsdrošības instrukcijai un evakuācijas plānam ar glābšanas dienestu tālruņa numuriem. Pastāv prasības attiecībā uz logiem un durvīm. Redzamā vietā jāatrodas ugunsdzēsīmajam aparātam, kas ir viegli pieejams viesiem vai naktsmītnes darbiniekiem. Ģimenes viesnīcās jābūt vienam ugunsdzēsīmajam aparātam uz katriem 25 gaitiņa metriem. Pie visām izejām naktsmītnē jābūt apgaismotām norādēm un ēkas plānam ar istabu un izeju novietojumu.
- **Latvija:** Ugunsdzēsījamie aparāti, dūmu detektori, tālruņa numuri un instrukcijas ko prasa kvalitātes sistēma. Logi un atbilstošas durvis un bloķēšanas sistēmu, ir būtiski.
- **Lietuva:** Jābūt centralizētai ugunsgrēka signalizācijai, ugunsdzēsījamie aparāti jāpārbauda reizi gadā, jābūt evakuācijas shēmām un apzīmētām izejām, glābšanas dienestu tālruņiem jābūt izvietotiem redzamā vietā.
- **Norvēģija:** Ugunsdrošības prasības nosaka būvniecības noteikumi. Saimniekiem naktsmītņu ēkās jāuzstāda dūmu detektori.
- **Spānija:** Nav īpašu noteikumu. Uzņēmumiem ir spēkā tādas pat prasības kā viesnīcām vai dzīvokļiem.
- **Apvienotā Karaliste:** Saskaņā ar Ugunsdrošības likumdošanu, praktiski visās darba vietās, tai skaitā, viesnīcās, viesu mājās un tamlīdzīgās iestādēs, ir jānozīmē par ugunsdrošību atbildīgā persona. Ir jāveic "piemērots un pietiekams" ugunsdrošības risku novērtējums, un ja uzņēmumā ir vairāk kā 5 darbinieki, riska novērtējumam jābūt reģistrētam rakstiski. Jābūt noteiktai personai, kas ir atbildīga par ugunsdrošības risku novērtējumu, ugunsdrošības un profilakses pasākumu ievērošanu. Ir jā sastāda rīcības plāns ārkārtas situācijām. Viesu istabās, pie ugunsgrēka signalizācijas vietām darbinieku un koplietošanas telpās jāizvieto instrukcija "Kā Rīkoties Ugunsgrēka Gadījumā".

Profilakses Pasākumi:

- ✓ Uzglabājiet degvielu un citus viegli uzliesmojošus šķidrumus drošā attālumā no uguns.
- ✓ Nededziniet salmus.
- ✓ Īpaši piesardzīgi uzglabājiet naftas kurināmos produktus. Tie nedrīkst izlīt vai izšļakstīties. Ja ir jūtama naftas produktu smaka, tas var nozīmēt, ka tvertne ir sūce.

- ✓ Darba vietā neglabājiet kastes, konteinerus, papīru un atkritumus.
- ✓ Viegli uzliesmojošas vielas glabājiet labi vēdinātās un drošās vietās.
- ✓ Pirms iedarbiniet iekārtas ar iekšdedzes dzinēju, pārlicinieties, ka degviela nav izšļakstījusies.
- ✓ Izmantojiet tikai ierīces ražotāja ieteikto degvielu.
- ✓ Nepieļaujiet bojātu elektroierīču lietošanu.
- ✓ Pievērsiet uzmanību marķējumam. Pārbaudiet, vai tāds ir pie izejām, signalizācijas slēdža un pie ugunsdzēsamā aparāta atrašanās vietas.
- ✓ Uzturiet ugunsdzēsības līdzekļus labā tehniskā kārtībā. Regulāri tos pārbaudiet un pārlicinieties, ka tie ir atbilstoši ugunsgrēka dzēšanai.
- ✓ Ugunsdzēsamajiem aparātiem jābūt pieejamiem, un tiem jāatrodas vietās, kur ir vislielākais risks ugunsdrošībai.
- ✓ Ugunsgrēka gadījumā saglabājiet mieru. Nekliedziet, neskraidiet, negrūstiet citus, lai neradītu paniku.
- ✓ Ja izcēlies lielāks ugunsgrēks, izsauciet ugunsdzēsējus, necentieties to dzēst saviem spēkiem.
- ✓ Ja telpā ir daudz dūmu, rāpojiet pa grīdu, pie grīdas ir vairāk skābekļa.
- ✓ Ja Jūsu apģērbs aizdegas, nesāciet skriet, jo tādā veidā degšana notiek ātrāk. Apstājieties, kritiet zemē un vārtieties, lai apdzēstu liesmas.

8.2.2. Apkures sistēmas un kamīni

Vispārēja Informācija

Šie jautājumi parasti ietverti būvniecības noteikumos. Naktsmītnēm papildu var būt prasība izvietot redzamā vietā apkures sistēmu un kamīnu lietošanas instrukcijas.

Kritēriji

- ⇒ *Jūsu apkures sistēma atbilst noteikumiem un tai tiek veiktas atbilstošas apkopes.*
- ⇒ *Ja klientiem ir pieeja apkures iekārtām, redzamā vietā atrodas adekvātas drošības instrukcijas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ir jābūt lietošanas instrukcijām.
- Latvija: Nav īpašas prasības īpašniekiem, bet īpašnieki bieži pievērš lielu uzmanību kamīni un pirts apkures sistēmām. Ļoti bieži tūristiem tās lietots ir aizliegts.
- Lietuva: Naktsmītņu saimnieki parasti neļauj klientiem rīkoties ar apkures sistēmām vai arī izvieto skaidras instrukcijas, kā rīkoties.
- Norvēģija: n/a.
- Spānija: Nepastāv īpaši noteikumi kamīniem, kas rada zināmu risku gan saimniekiem, gan klientiem, taču, no otras puses, kārtējie papildus noteikumi radītu liekus sarežģījumus.
- Apvienotā Karaliste: Prasības nosaka īpašumu apdrošināšanas noteikumi. Saimniekiem regulāri jāpārbauda ūdens sildītāji un gāzes iekārtas.

Profilakses Pasākumi:

- ✓ Uzstādiet kamīnus ar durvīm un nenovietojiet viegli uzliesmojošus materiālus tuvāk par diviem metriem no kamīna.
- ✓ Pārvietojamiem piknika griliem izvēlieties visdrošāko vietu. Ja iespējams, izmantojiet nepārvietojamas grilēšanas iekārtas.

8.2.3. Mēbeļu un istabas iekārtas priekšmetu ugunsdrošība

Vispārēja Informācija

Naktsmītnes īpašnieks ir atbildīgs par to, lai telpās izmantotie materiāli nav viegli uzliesmojoši vai ir uguns izturīgi.

Kritēriji

⇒ *Jūsu uzņēmuma telpās un iekārtojumā izmantoti ugunsdrošības prasībām atbilstoši materiāli.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ir jābūt lietošanas instrukcijām.
- Latvija: n/a
- Lietuva: Naktsmītnu saimnieki parasti neļauj klientiem rīkoties ar apkures sistēmām vai arī izvieto skaidras instrukcijas, kā rīkoties.
- Norvēģija: n/a
- Spānija: Nepastāv īpaši noteikumi kamīniem, kas rada zināmu risku gan saimniekiem, gan klientiem, taču, no otras puses, kārtējie papildus noteikumi radītu liekus sarežģījumus.
- Apvienotā Karaliste: Prasības nosaka īpašumu apdrošināšanas noteikumi. Saimniekiem regulāri jāpārbauda ūdens sildītāji un gāzes iekārtas.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Biodegvielas apkures ierīces jāuztur labā kārtībā, un tas jātīra profesionāliem tehniķiem. Jāizmanto atbilstoši instrumenti, pelnu izvākšanai jālieto metāla spainis.

8.2.4. Ugunsdrošība telpās (smēķēšana utt.)

Vispārēja Informācija

Skaidri jānorāda iekšējās kārtības noteikumi attiecībā uz smēķēšanu. Smēķēšanas vietām jābūt attiecīgi apzīmētām, tajās jābūt izvietotiem pelnu traukiem.

Kritēriji

- ⇒ *Smēķēšanas vietas ir norādītas.*
- ⇒ *Smēķēšanas vietās ir pelnu trauki.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Sabiedriskās vietas smēķēt ir aizliegts. Vairākums saimnieku arī viesu guļamistabas izliek zīmes "smēķēt aizliegts".
- Lietuva: n/a.
- Latvija: Smēķēšanai parasti tiek noteiktas īpaši paredzētās vietās lauku naktsmītnes, vai nav atļauts vispār, kas ir izcelts ar ne-smēķēšanas zīmēm. Sabiedriskās ēkās, ieskaitot lielākus viesu nami, smēķēt nav atļauts.
- Norvēģija: Smēķēšanas aizliegums ir atkarīgs no saimnieka. Saimnieks telpās izvieto attiecīgas norādes.
- Spānija: uzņēmumu publiskajās telpas smēķēt nav atļauts, taču privātās telpas (viesnīcā/lauku mājā) smēķēšana var būt atļauta. Nav nekādu noteikumu attiecībā uz brīvdienu māju/dzīvokļu īri.
- Apvienotā Karaliste: Smēķēšana ir aizliegta publiskās iekštelpās un darba vietās, ar dažiem izņēmumiem. Saimniekam ir likuma noteikts pienākums izvietot zīmes "smēķēt aizliegts" redzamā vietā pie ieejas telpās, kurās nesmēķē. Šādu telpu īpašniekam ir likumā noteikts pienākums nodrošināt, ka viesi, apmeklētāji un darbinieki telpās nesmēķē.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Nesmēķējiet un neļaujiet rasties dzirkstelēm viegli uzliesmojošu priekšmetu tuvumā vai blakus iekārtām, kas darbojas ar degvielu.
- ✓ Ja izlaistās degviela vai ķīmiska viela, nekavējoties saslaukiet. To darot, nesmēķējiet.

8.3. Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas

Vispārēja Informācija

Papildus būvnormatīviem, tiek pārbaudīts, vai ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas atbilst naktsmītnes kapacitātei (uzņemamo viesu skaitam, īpaši grupu pasākumos).

Kritēriji

⇒ *Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas jauda atbilst naktsmītnes uzņemamo viesu skaitam.*



Valstu Piemēri

- Bulgārija: 1 duša un WC uz ne vairāk kā 6 viesiem.
- Lietuva: minimālā prasība - 1 duša un WC uz ne vairāk kā 10 viesiem.
- Latvija: Ir obligāta prasība nodrošināt vismaz 1 dušu un WC iekārtu, ar pietiekamu ūdens piegādi, dalītas izmantošanai, ne vairāk kā 8 viesiem.
- Norvēģija: n/a. Nepastāv kvalitātes sistēma, bet duša un WC tiek nodrošināta atbilstoši viesu skaitam.
- Spānija: Lai varētu reģistrēt uzņēmumu, jāatbilst noteiktām prasībām. Nav nepieciešami īpaši noteikumi, jo likumdošanas prasības ir pietiekami stingras.
- Apvienotā Karaliste: Privātas Ūdens Apgādes Noteikumi (The Private Water Supplies Regulations 2009) stājās spēkā 2010. gada 1. janvārī un tie attiecas uz visa veida privāto ūdens apgādi, ja ūdens paredzēts cilvēku patēriņam. Tātad, noteikumi attiecas uz ūdens piegādi mājāsaimniecības vajadzībām (piem., dzeršanai, ēdiena gatavošanai, mazgāšanai) un pārtikas ražošanai. Noteikumi attiecas uz ūdens apgādi no akas, urbuma vai avota, ja ūdeni nepiegādā licencēts ūdens apgādes uzņēmums.

8.4. Elektrība

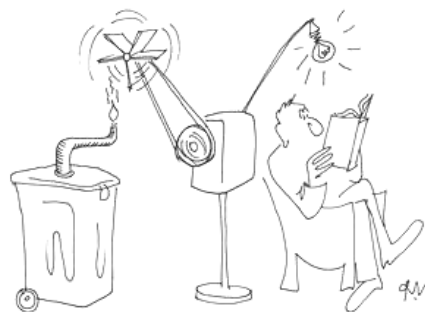
8.4.1. Elektroinstalāciju drošība

Vispārēja Informācija

Papildus būvnormatīvu prasībām, lauku tūrisma kvalitātes inspekcijas pārbauda elektroinstalācijas, piemēram, elektrības vadus telpās, rozetes, utt.

Kritēriji

⇒ *Elektroinstalācijas atbilst būvnormatīvu prasībām un ir labā tehniskā kārtībā.*



Valstu Piemēri

- Bulgārija: Nav specifisku noteikumu. Prasības vadiem un elektroinstalācijām noteiktas būvniecības noteikumos. Nav atsevišķu noteikumu lauku tūrisma uzņēmumiem.
- Latvija: elektrisko iekārtu kvalitāte, vadi, kontakti, aprīkojumu u.c. ir jāpārbauda kvalitātes inspektoram.
- Lietuva: Nepieciešami vadu pretestības mērījumi.
- Norvēģija: n/a
- Spānija: elektroapgāde tiek pieslēgta tikai tad, ja ēkas elektroinstalācijai ir sertificēta elektrotehniķa izsniegts drošības un pareizas uzstādīšanas apliecinājums. Vēlāk netiek veiktas nekādas pārbaudes.
- Apvienotā Karaliste: Nav noteiktas prasības regulārām sistēmas pārbaudēm, taču saimnieka pienākumu uzturēt sistēmas kārtībā nosaka Noteikumi par Elektroenerģiju Darba Vietā (Electricity at Work Regulations 1989).

8.4.2. Elektroierīču drošība

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma kvalitātes inspekcijas pārbauda, vai elektroierīces ir darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.

Kritēriji

⇒ *Elektroierīces ir darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.*



Valstu Piemēri

- Bulgārija: n/a.
- Latvija: Elektroierīces kvalitāte ir jāpārbauda, bieži īpašnieks sniedz lietošanas instrukciju.
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: n/a.
- Spānija: Spēkā parastie tehniskie noteikumi.
- Apvienotā Karaliste: Elektroierīču (Drošības) Noteikumi (The Electrical Equipment (Safety) Regulations 1994) prasa, lai uzņēmumā izmantotās elektroierīces ir drošas. Tas attiecas gan uz jaunām, gan lietotām elektroierīcēm.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Pārbaudiet elektrības vadus, kontaktdakšas un rozetes. Nepieļaujiet bojātu ierīču lietošanu, piemēram, tādus, kurām bojāta elektrības vada izolācija.
- ✓ Neatstājiet elektrības vadus mētājamies uz grīdas virsmas.
- ✓ Ja ievērojat ko neparastu, piemēram, jūtat deguma smaku vai nelielu elektriskās strāvas triecienu, nekavējoties atvienojiet elektroierīci no strāvas padeves tīkla.
- ✓ Ja elektroierīce darbojas ar traucējumiem, atvienojiet to no strāvas padeves tīkla, iezīmējiet bojāto ierīci, un ierakstiet sev atgādinājumu, lai problēmu vēlāk novērstu.
- ✓ Nelietojiet tīrīšanai izsmidzināmos vai šķidrās līdzekļus, ja elektroierīce ir pieslēgta strāvas padeves tīklam. Sildītājus, TV un lampas tīriet ar mitru drānu. Nav nepieciešams tos atvienot no strāvas padeves tīkla.
- ✓ Neaizskariet elektrības vadu savienojumus ar slapju grīdas mazgājamo.
- ✓ Nepieļaujiet, ka elektrības vadi atrodas karstumā, ūdenī, naftas produktos vai citos apstākļos, kas var bojāt to izolāciju.
- ✓ Izmantojiet atbilstoša standarta kontaktdakšas.
- ✓ Ja uzņemat klientus no ārvalstīm, Jums nepieciešami Anglijas, ASV un Schuko DIN standarta adapteri, lai klienti varētu pieslēgt savas elektroierīces elektriskajiem tīkliem.

- ✓ Ja sabojājies strāvas sadales panelis, nelabojiet to saviem spēkiem. Apdrošināšanas polise var nesegt bojājumus, ja tie nav radušies profesionāla elektriķa darbības rezultātā.
- ✓ Neremontējiet elektroierīces, ja jums ir slapjas rokas vai pēdas.
- ✓ Pirms elektroierīču tīrīšanas pārlicinieties, ka tās ir atvienotas no strāvas.
- ✓ Lai atvienotu elektroierīci no strāvas, nevelciet aiz vada, bet satveriet kontaktdakšu.
- ✓ Neatslēdziet elektriskās drošības sistēmas vai sazemējumu.
- ✓ Nepieļaujiet elektriskā tīkla pārslodzi.
- ✓ Nelietojiet strāvas sadalītājus un nesavienojiet vadus saviem spēkiem.

8.5. Gāze un ventilācija

Vispārēja Informācija

Papildus būvnormatīvu prasībām, lauku tūrisma kvalitātes inspekcijas pārbauda, vai tiek nodrošināta adekvāta ventilācija (piem., atverami logi, ventilatori, gaisa kondicionēšana).

Kritēriji

⇒ *Gāzes un ventilācijas aprīkojums ir darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Gāzes instalācijas reizi gadā pārbauda inspekcija. Ventilācijai naktsmītnēs jābūt WC un dušas telpās. Nav prasības gaisa kondicionēšanai telpās.
- Latvija: Kvalitātes inspektori pārbauda, vai ventilācija ir pietiekama. Vai nav sliktas smarža, un vai logus ir iespējams atvērt
- Lietuva: n/a
- Norvēģija: n/a
- Spānija: Tehniskās prasības nosaka likumdošana. Pirms gāzes piegādes pieslēgšanas, sistēma jāpārbauda sertificētam tehniķim. Pārbaude nepieciešama reizi vairākos gados.
- Apvienotā Karaliste: naktsmītņu saimniekiem ir pienākums nodrošināt gāzes iekārtu tehnisko apkopi un pārbaudes. Visas gāzes iekārtu pārbaudes jāveic Gas Safe reģistrētam inženierim.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Nodrošiniet regulāru gāzes iekārtu pārbaudi. Pārbaudiet, vai gāzes vadi neatrodas zem spiediena un vai ventilācijas režģi nav nosegti.
- ✓ Uzglabājiet gāzes balonus labi vēdinātā telpā, neturiet tos karstumā.
- ✓ Gāzes balonu pārvadāšanai izmantojiet atbilstošus ratiņus. Pārvietojot gāzes balonu, grieziet tā apakšu.
- ✓ Ja domājat, ka ir noplūdusi gāze, neieslēdziet apgaismojumu, nededziet šķiltavas vai sērskociņus. Aizveriet gāzes krānus un izvēdiniet telpu.

8.6. Skaņas izolācija

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma kvalitātes sistēmās tiek prasīta adekvāta skaņas izolācija viesu istabās, lai nepieļautu traucējumus. Prasības sienām un izolācijas materiāliem nosaka būvnormatīvi.



Kritēriji

⇒ *Sienu un izolācijas materiāli atbilst būvnormatīvu prasībām.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: n/a.
- Lietuva: Higiēnas noteikumi prasa mērīt trokšņu līmeni.
- Latvija: Svarīgi ir pārbaudīt trokšņa līmeni starp viesu nama telpām. Kā arī tad, ja mājoklis ir tuvu lielajiem ceļiem, lidostām, dzelzceļam, saimniecībām utt. - tad būtu jāinformē par klienti par to, izvietojot informāciju mārketinga materiālos.
- Norvēģija: n/a
- Spānija: Nav īpašu noteikumu. Reģionālie lauku tūrisma noteikumi parasti nosaka minimālo attālumu no lielākajiem ceļiem.
- Apvienotā Karaliste: Trokšņa piesārņojums parasti ir apskatīts jau būvatļaujā, taču saimniekam jāņem vērā ārējie faktori, piemēram, ceļi. Saimniekiem regulāri pašiem jāpārnakšņo istabās/kotedžās, kas domātas viesiem, lai pārliecinātos, vai netraucē neparedzēti trokšņi, piemēram, ūdens sūkņa vai sildītāja darbošanās laikā, un lai varētu šos trokšņus novērst.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Izvēlieties piemērotu aprīkojumu un ierīces, ņemot vērā to radīto trokšņa līmeni.
- ✓ Kontrolējiet trokšņu avotus.
- ✓ Samaziniet troksni.

8.7. Klientu drošība lauku tūrisma mītnē

Klientu drošībai lauku tūrisma naktsmītnēs ir vairāki aspekti:

8.7.1. Uzkopšana

Vispārēja Informācija

Uzkopšanai jānodrošina vismaz minimālais higiēnas līmenis. Uzkopšanu saunās, virtuvēs un tamlīdzīgās vietās pārbauda pārtikas un higiēnas dienesti. Vispārējo tīrību pārbauda lauku tūrisma kvalitātes sistēmas.

Kritēriji

⇒ *Istabas ir tīras un kārtīgas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Pastāv noteikumi attiecībā uz koplietošanas telpu, sevišķi virtuvju lielumu un aprīkojumu. Pēc tam, kad saņemta licence, pārbaudes veic kvalitātes inspektori – parasti, ja ir saņemta sūdzība no viesiem.
- Latvija: Tīrību pārbauda kvalitātes inspektori.
- Lietuva: Higiēnas normas HN:118
- Norvēģija: Tūroperators Nova sol saimniekiem izsniedz tīrīšanas sarakstu – tajā pa punktiem atzīmēts, kā jātīra telpas:
[https://secure.novasol.com/web/pictures.nsf/EBE1AF75D8095775C125700B003C3840/\\$file/sjekkliste_rengjoering.pdf](https://secure.novasol.com/web/pictures.nsf/EBE1AF75D8095775C125700B003C3840/$file/sjekkliste_rengjoering.pdf)
- Spānija: Nav īpašu noteikumu.
- Apvienotā Karaliste: Vietējās pašvaldības ir atbildīgas par to, lai tiktu ievēroti pārtikas higiēnas noteikumi, un pilnvarotiem ierēdņiem ir tiesības pārbaudīt ar pārtiku saistītas telpas (reģistrētas vai neregistrētas) jebkurā saprātīgā laikā un bez iepriekšēja pieteikuma. Parasti viņi ierodas bez brīdinājuma.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Pievērsiet uzmanību drošības uzlīmēm un vienmēr ievērojiet ķīmisku vielu glabāšanas un pārvietošanas instrukcijas, bīstamības un riska profilaksi, lietojiet personiskos darba aizsardzības līdzekļus.
- ✓ Ķīmiskas vielas uzglabājiet labi vēdinātā un drošā vietā.
- ✓ Pēc iespējas mazāk izmantojiet toksiskas ķīmiskas vielas.
- ✓ Ķīmisko vielu traukus glabājiet cieši noslēgtus, vietās, kur tie nav pakļauti karstuma vai tiešu saules staru iedarbībai.
- ✓ Nepārlejiēt ķīmiskas vielas citos traukos.
- ✓ Nejauciet ķīmiskas vielas.
- ✓ Pēc ķīmisku vielu lietošanas mazgājiet rokas.

- ✓ Ja uz Jūsu ķermeņa nonākusi ķīmiska viela, attiecīgo ķermeņa daļu iegremdējiet aukstā ūdenī, bet nekādā gadījumā neturiet zem tekoša ūdens strūkļas.
- ✓ Ja notikusi saindēšanās ar ķīmisku vielu, dzeriet iespējami daudz ūdens.
- ✓ Turiet viegli pieejamā vietā tuvākās medicīnas iestādes tālruni.

8.7.2. Alerģēni

Vispārēja Informācija

Lai gan ne likumdošanas noteikumi, ne lauku tūrisma kvalitātes sistēmas nekontrolē šo jomu, lauku tūrisma uzņēmējiem jāapzinās vairāki faktori, kas var izraisīt alerģijas (ēdiens, mājdzīvnieki, putekļi, ziedputekšņi, pelējums) un jāveic profilakses pasākumi.

Kritēriji

⇒ *Jūs zināt, kas var izraisīt alerģiju, un esat veikuši pasākumus, lai samazinātu risku.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: n/a
- Lietuva: n/a
- Latvija: Par Zaļā sertifikāta naktsmītnēs pārbauda alergēnu, materiālus utt. Bet visiem citiem ir brīdinājumi ar inspektoru, lai izvairītos no alergēniem, cik vien iespējams.
- Norvēģija: Ir problēmas ar mājdzīvniekiem, jo viesi var ciest no alerģijas, ja iepriekšējiem viesiem līdzī bijuši mājdzīvnieki. Daudzi saimnieki nepieņem viesus ar mājdzīvniekiem.
- Spānija: Nav specifisku noteikumu.
- Apvienotā Karaliste: Pārtikas Drošības Akts (Food Safety Act 1990) un Vispārējie Pārtikas Likuma Noteikumi (General Food Law Regulations 178/2002) nosaka saimnieka atbildību par to, lai viesiem pasniegtais ēdiens būtu drošs un tādā kvalitātē, kādu viņi sagaida. Tas nozīmē, ka saimniekam pilnībā jāapzinās, kādas problēmas var rasties saistībā ar pārtiku.

Profilakses Pasākumi

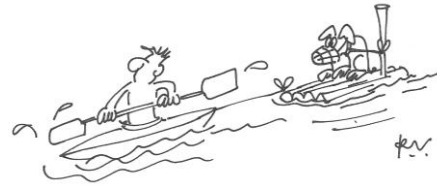
- ✓ Lietojiet tīru un individuālu apģērbu.
- ✓ Mazgājiet rokas ar ziepēm, siltu ūdeni un nagu birsti. Rūpīgi noskalojiet un noslaukiet. Nagiem jābūt īsiem, tīriem, rokas ieteicams slaucīt ar papīra dvieli.
- ✓ Izmantojiet vienreiz lietojamus cimodus un galvassegu vai matu tīkliņu, lai mati nenonāktu ēdienā.
- ✓ Nesmēķējiet, neēdiet, nekošļājiet gumiju.
- ✓ Vienmēr mazgājiet rokas:
 - Pirms uzsākat darbu un pēc pārtraukuma;
 - Pēc darbošanās ar ēdienu;
 - Pēc klepošanas, šķaudīšanas vai deguna šņaukšanas.
- ✓ Vienmēr pārsieniet brūces.
- ✓ Informējiet mēdžeri, ja esat tādā stāvoklī, kas var radīt draudus higiēnai.
- ✓ Nepieļaujiet inficēšanos.
- ✓ Neglabājiet ēdienu temperatūrā no 10 °C līdz 60 °C.

- ✓ Ēdiena gatavošanai un pasniegšanai izmantojiet tīrus instrumentus. Rūpīgi tos mazgājiet mazgājamā līdzekļa šķīdumā un siltā ūdenī, lai pie galda piederumiem nepaliek pieķērušās ēdiena atliekas.
- ✓ Vienmēr ēdienu termiski apstrādājiet temperatūrā virs 70 °C.
- ✓ Izmantojiet dzeramo ūdeni ēdiena gatavošanai, ledus sasaldēšanai, tīrīšanai, utt.
- ✓ Pārliecinieties, ka dzesēšanas temperatūra ir zem 4 °C un saldēšanas temperatūra ir zem -18 °C.
- ✓ Uzglabājiet ēdienu tā, lai uz to neiedarbojas ārējās vides faktori. Nenovietojiet to uz grīdas vai saskarē ar sienu.
- ✓ Atsaldējiet ēdienu dzesēšanas kamerā.
- ✓ Ēdiena atliekām izmantojiet ūdensdrošus konteinerus no viegli tīrāma materiāla un ar automātisku hermētisku aizvēršanas sistēmu.
- ✓ Katru dienu tīriet un dezinficējiet grīdas segumu, instrumentus, atkritumu kastes, darba vietas, utt.
- ✓ Ēdiena pārvadāšanai izmantojiet atbilstošas tvirtnes un slēgtu autotransportu.
- ✓ Tāda ēdiena pārvadāšanai, kas uzglabājams zemā temperatūrā, izmantojiet tīrus transporta līdzekļus, kuros ir līdzenas izolētas vai dzesējošas virsmas.

8.7.3. Mājdzīvnieki

Vispārēja Informācija

Mājdzīvnieki nedrīkst atrasties viesu telpās galvenokārt alergēnā faktora vai iespējamās agresīvas uzvedības dēļ. Tas pats attiecas uz viesu mājdzīvniekiem. Šī iemesla dēļ daži saimnieki neuzņem viesus ar mājdzīvniekiem. Pastāv prasība to skaidri norādīt naktsmītnes informācijā pirms rezervācijas.



Kritēriji

⇒ *Jums ir noteikta iekšējā kārtība attiecībā uz mājdzīvniekiem un attiecīgā informācija izvietota viesiem redzamā vietā.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: naktsmītnu skaits Bulgārijā, kas labprāt uzņem mājdzīvniekus nav liels. Daži numuriņi ir speciāli sagatavoti ar atsevišķām konstrukcijām, piemēram, lieliem būriem mājdzīvniekiem.
- Latvija: LC ir zīme / piktogramma, kas liecina, ka īpašnieks neakceptē mājdzīvniekus. Bet problēma ir tā, ka klients ne vienmēr informē īpašniekus par mājdzīvniekiem.
- Lietuva: RT sniedzēji paust savu politiku attiecībā uz mājdzīvniekiem.
- Norvēģija. Skatīt 8.7.2, un svarīgi ir, lai informētu viesus par mājdzīvnieku uzturēšanās noteikumiem.
- Spānija: Politiku veido pakalpojumu sniedzējs.
- UK: Politiku veido pakalpojumu sniedzējs.

8.7.4. Pirmā palīdzība

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma kvalitātes sistēmās tiek prasīts, lai viesiem būtu pieejama pirmās palīdzības aptieciņa, pirmās palīdzības dienesta un glābšanas dienestu tālruņa numuri.

Kritēriji

- ⇒ *Viesiem ir pieejama pirmās palīdzības aptieciņa.*
- ⇒ *Redzamā vietā atrodas neatliekamās palīdzības dienestu tālruņa numuri.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Bulgārijā nav daudz naktsmītņu, kas uzņem viesus ar mājdzīvniekiem. Daži saimnieki viesu mājdzīvniekiem piedāvā, piemēram, īpašus lielus būrus.
- Latvija: Ieteicams, lai būtu pirmās palīdzības komplektu katrā naktsmītnē.
- Lietuva: Lauku tūrismā saimnieki norāda, vai uzņem viesus ar mājdzīvniekiem.
- Norvēģija: Skat. punktu 8.7.2. Ir svarīgi informēt viesus par to, vai tiek uzņemti mājdzīvnieki.
- Spānija: Kārtību nosaka saimnieki.
- Apvienotā Karaliste: Kārtību nosaka saimnieki. Ja saimnieki nepieņem viesus ar mājdzīvniekiem, tad izņēmums ir neredzīgi klienti ar suņiem -pavadoņiem.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Turiet viegli pieejamā vietā tuvākās medicīnas iestādes tālruni.

8.7.5. Slidenas grīdas

Vispārēja Informācija

Grīdas seguma materiāli jāizvēlas rūpīgi. Ja grīda var būt slidenā, jāizvieto brīdinājuma zīmes.

Kritēriji

⇒ *Jūsu uzņēmuma telpās ir izvietotas brīdinājuma zīmes pie slidenām grīdām*



Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ja grīdas ir slidenas, saimnieki izliek brīdinājuma zīmes, taču tā nav noteikumu prasība.
- Latvija: Zīmes būtu jāizliek arī uz āra terasēm, un takām ap māju (parasti no koka).
- Lietuva: n/a.
- Norvēģija: Saimnieki vadās pēc veselā saprāta.
- Spānija: n/a.
- Apvienotā Karaliste: Saimnieki vadās pēc veselā saprāta. Identificē problemātiskās vietas un rīkojas, lai novērstu nelaimes gadījumus. Ir iespējams atrast efektīvus risinājumus risku samazināšanai.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Pievērsiet īpašu uzmanību nelīdzenām un bojātām grīdām.
- ✓ Grīdas virsmas pārklājiet ar neslīdošu pārklāju vai nomainiet tās pret neslīdošu grīdu.
- ✓ Paklājus piestipriniet pie grīdas un pārlicinieties, vai malas un stūri nav uzlocījušies, lai novērstu klupšanu.
- ✓ Ja uz grīdas kas izlijis, piem., eļļa, ūdens, vai tml., nekavējoties uzslaukiet. Slapjo laukumu skaidri iezīmējiet. Lai izvairītos no paslīdēšanas virtuvē, ir ieteicams trauku mazgāšanas vietā uzstādīt nožogojumu.
- ✓ Neatstājiet instrumentus un darbarīkus uz grīdas.
- ✓ Neatstājiet uz grīdas vadus, auklas, šļūtenes, u. tml.
- ✓ Aizvāciet no grīdas jebkāda veida šķēršļus.
- ✓ Uzstādiet gaismeķļus, kas nodrošina pietiekamu apgaismojumu.

8.7.6. Kāpnes

Vispārēja Informācija

Kāpnēm jāatbilst būvnormatīviem attiecībā uz stāvumu, pakāpienu platumu un augstumu. Kāpnēm jābūt ar margām. Kāpņu tehnisko stāvokli pārbauda lauku tūrisma kvalitātes sistēmu inspekcijas.

Kritēriji

⇒ *Kāpnes atbilst būvnormatīvu prasībām.*



Valstu Piemēri

- Bulgārija: Nav atsevišķu noteikumu, viss atrunāts būvniecības noteikumos.
- Latvija: Nav atsevišķu noteikumu, viss atrunāts būvniecības noteikumos.
- Lietuva: n/a
- Norvēģija: n/a
- Spānija: n/a . Daži kritēriji netieši iekļauti vispārējos būvniecības noteikumos.
- Apvienotā Karaliste: Kāpnēm jābūt atbilstošām nacionālajai būvniecības likumdošanai.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Valkājiet ērtus apavus.
- ✓ Nekāpiet pa kāpnēm, ja ciešat no reiboņiem vai ja lietojat kādus medikamentus, kas var ietekmēt līdzsvara izjūtu.
- ✓ Neskrieniet un neleciet pa kāpnēm. Pielāgojiet gaitu un vienmēr turieties pie margām.
- ✓ Uzturiet kāpnes tīras, sausas, aizvāciet no tām šķēršļus.

8.7.7. Ieejas apgaismojums

Vispārēja Informācija

Apgaismojums pie ieejas ir prasība lauku tūrisma kvalitātes sistēmās. Tas nepieciešams, lai ieeju varētu viegli atrast tumsā un izvairītos no nelaimes gadījumiem klūpot vai krītot.

Kritēriji

⇒ *ieejas apgaismojums ir ierīkots un ir darba kārtībā.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Pie naktsmītnes ieejas jābūt labam apgaismojumam.
- Latvija: n/a
- Lietuva: Telpās jābūt zināmam apgaismojuma līmenim.
- Norvēģija: n/a
- Spānija: n/a
- Apvienotā Karaliste: Saimnieki vadās no veselā saprāta.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Ieejas apgaismojums ir ierīkots un ir darba kārtībā.
- ✓ Vienmēr izmantojiet tādus gaismas avotus, kas nodrošina pietiekami daudz gaismas jūsu veicamajam darbam. Ja vieta nav pietiekami apgaismota, uzstādiet papildu apgaismojumu un atrisiniet problēmu iespējami īsākā laikā.
- ✓ Ja strādājat naktī, izmantojiet pietiekamu apgaismojumu.
- ✓ Pārbaudiet apgaismojumu. Notīriet spuldzes un nomainiet bojātās.
- ✓ Noregulējiet ekrāna spilgtumu un kontrastu.
- ✓ Novērsiet atspīdumus, kontrastus un apžilbināšanu.

8.7.8. Zemas durvis

Vispārēja Informācija

Durvju augstums ir noteikts būvnormatīvos, taču zemas durvis sagādā problēmas vēsturiskās ēkās. Jāuzstāda brīdinājuma zīmes.

Kritēriji

- ⇒ *Durvju augstums atbilst būvnormatīvu prasībām.*
- ⇒ *Ja durvis ir zemas, pie tām ir brīdinājuma zīme.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Pie zemām durvīm jābūt brīdinājuma zīmēm.
- Latvija: n/a
- Lietuva: n/a
- Norvēģija: n/a
- Spānija: Noteikumi var būt atsevišķos reģionos. Bieži tiek noteikts minimālais griestu augstums, taču var būt izņēmumi vēsturiskām ēkām. utt.
- Apvienotā Karaliste: Saimnieki vadās no veselā saprāta, zemas durvis un griestu sijas parasti ir vēsturiskās ēkās.

Profilakses Pasākumi

- ✓ Gaitiņiem jābūt vismaz 1m platiem un 2,5m augstiem.
- ✓ Iezīmējiet zemu gaitiņu vecās ēkās un uzstādiet signalizāciju, kas brīdina pirms atsišanās pret griestiem vai durvju malu.

9. Drošība atpūtas telpās

Iekštelpu aktivitātes parasti notiek viesu nama telpās (galvenajā ēkā vai atsevišķās ēkās), īpašnieks ir atbildīgs par drošību.

9.1.Saunas un peldbaseini

Vispārēja Informācija

Redzamā vietā jāizvieto instrukcijas un iekšējās kārtības noteikumi, ko klienti var izlasīt pirms tie izmanto saunu vai peldbaseinu. Inspekcijas veic pārtikas un higiēnas dienesti.

Kritēriji

⇒ *Saunu un peldbaseinu ir pārbaudījušas attiecīgās inspekcijas, ja tas nepieciešams.*

Valstu Piemēri

- Bulgaria: There is some regulation but in most of the cases the contract is missing. Hygiene regulations for pools and saunas. The inspections are made by inspectors from hygiene and food authorities.
- Latvia: It is advised of the quality rules - the in-house norms for using sauna and pools. And also according to the hygiene norms for saunas and pools (depending of the size of the business and saunas/pools).
- Lithuania: separate hygiene norm for saunas and pools apply if the guest from outside use it (who do not stay on the premises).
- Norway: n/a.
- Spain: n/a for saunas, pools see above.
- UK: There are no specific regulations on swimming pools or gym safety, but you must manage these activities so they comply with health and safety legislation.

9.2.Spa

Vispārēja Informācija

Redzamā vietā jānovieto sertifikāts, kas apliecina SPA apkalpojošā personāla atbilstošu medicīnisko izglītību. Inspekcijas veic pārtikas un higiēnas dienesti.

Kritēriji

- ⇒ *Darbinieku sertifikāti novietoti redzamā vietā.*
- ⇒ *SPA telpas un iekārtas pārbaudījusi attiecīga inspekcija, ja tas nepieciešams.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Personālam nepieciešams medicīnas izglītības vai apmācības sertifikāts.
- Latvija: Ir divu veidu SPA piedāvājumi- medicīnas spa, kura sniegšanai ir nepieciešams oficiāls sertifikāts, un lauku SPA (zāļu tējas, medus maskas, tradicionālās pirts procedūras), kas ir nosaukts par īpašu piedāvājumu un, kuram nav nepieciešama īpaša reģistrācija vai praktizēšanas sertifikāts.
- Lietuva: SPA personālam nepieciešama atbilstoša kvalifikācija un medicīniska izglītība. Noteikumi: <http://tar.tic.lt/Default.aspx?id=2&item=results&aktoid=1A2C32C7-92E3-46A3-8DB2-339C216E5EB8>
- Norvēģija: SPA pakalpojumi nav izplatīti, īpaši lauku tūrismā.
- Spānija: n/a
- Apvienotā Karaliste: Nav īpašu prasību peldbaseinu un vingrošanas zāļu drošībai, tām jāatbilst vispārējai veselības un drošības likumdošanai.

9.3. Fitnesa zāle

Vispārēja Informācija

Kvalitātes sistēmu inspekcijas pārbauda, vai aprīkojums ir darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.

Kritēriji

⇒ *Aprīkojums ir darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Jābūt tehniķim/atbildīgai personai, kas pārbauda visu sporta aktivitāšu inventāru.
- Latvija: n/a.
- Lietuva: Ir atsevišķas higiēnas prasības, ja pakalpojums tiek sniegts klientiem, kas nav naktsmītnes viesi.
- Norvēģija: n/a.
- Spānija: n/a.
- Apvienotā Karaliste: Nav īpašu prasību peldbaseinu un vingrošanas zāļu drošībai, tām jāatbilst vispārējai veselības un drošības likumdošanai.

9.4. Citas klientiem izmantojamas zonas

Vispārēja Informācija

Bērnu rotaļu istabām, kopējām atpūtas telpām, terasei un citām telpām jābūt labā kārtībā, jāatbilst būvnormatīviem (piem., 90cm augstas margas terasēm vai takām) un jābūt labā tehniskā stāvoklī.

Kritēriji

⇒ *Visām zonām vai teritorijām, ko piedāvājat klientiem, jāatbilst noteikumu prasībām un jābūt labi uzturētām.*



Valstu Piemēri

- Bulgārija: Pēc būvniecības noteikumu prasībām, saimniekiem jāizvieto instrukcijas, taču tas bieži netiek darīts.
- Lietuva: Visām tūristu izmantotajām vietām naktsmītnes teritorijā jābūt labā kārtībā, tās regulāri jāpārbauda un jāveic nepieciešamās apkopes.
- Latvija: visas teritorijas, kuras īpašnieks piemin savos mārketinga tekstos, ir jāpārbauda regulāri, īpaši tādas vietās, kā, piemēram, rotaļu laukumi (šūpolēs u.c.), lai pārliecinātos par to drošību.
- Norvēģija: āra atpūtas vietām, terasēm jābūt labā kārtībā un jāatbilst būvniecības noteikumiem (piem., terasēm jābūt 90cm augstam nožogojumam vai margām). Visam aprīkojumam (šūpolēm, batutiem, rotaļlaukumiem) jābūt labā tehniskā stāvoklī un darba kārtībā. Ja tas ievērots, risks ir tūristu atbildība.
- Spānija: Nav īpašu noteikumu.
- Apvienotā Karaliste: Atsevišķas jomas var būt noteiktas īpašuma apdrošināšanas noteikumos vai būvniecības noteikumos, taču pamatā gan viesiem, gan saimniekiem jāvadās no veselā saprāta un savstarpējas pieklājības.

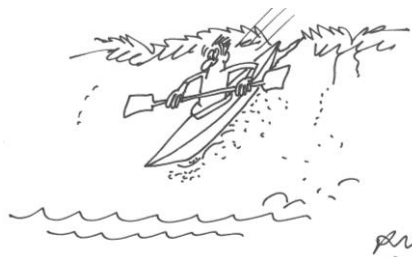
10. Drošība aktīvajā atpūtā

Prasības attiecas tikai uz tiem pakalpojumiem, kurus piedāvā/nodrošina tūrisma uzņēmuma saimnieki sev piederošajās telpās vai teritorijā. Ja notiek āra sporta aktivitātes un tiek izmantots attiecīgs aprīkojums, starp klientu un mītnes īpašnieku pirms tam tiek noslēgts līgums vai klients paraksta drošības instrukciju. Dažas aktivitātes atļauts veikt tikai kvalificēta un sertificēta instruktora klātbūtnē. Ja pakalpojumus sniedz trešā puse, piemēram, kaimiņu uzņēmums, un tie tiek iekļauti kompleksā piedāvājumā, tad spēkā ir Komplekso Ceļojumu Direktīva un tās noteikumi.

10.1. Ūdens sports: laivas, ūdens velosipēdi, ūdens motocikli

Vispārēja Informācija

Lauku tūrisma kvalitātes sistēmās var būt drošības kritēriji tūrisma aktivitātēm. Dažās valstīs pastāv īpašas tūrisma aktivitāšu sertifikācijas sistēmas. Tiek pārbaudīts aprīkojuma tehniskais stāvoklis, drošības aprīkojums (glābšanas vestes, ķiveres, pirmās palīdzības aptieciņas utt.). Dažās valstīs tiek pārbaudīta instruktoru kvalifikācija/sertifikāti. Klienti iepazīstas ar drošības instrukcijām un tās paraksta. Dažos gadījumos tiek slēgts līgums starp pakalpojuma sniedzējiem un ņēmējiem, ko paraksta abas puses.



Kritēriji

- ⇒ *Viss aprīkojums ir darba kārtībā un labā stāvoklī.*
- ⇒ *Jums ir visas nepieciešamās licences.*
- ⇒ *Viesiem tiek sniegtas drošības instrukcijas.*

Valstu Piemēri

- Bulgaria: There are rules for outdoor activities and have to be made only with professional guide/ instructors.
- Latvia: information on safety aspects in macies.celotajs.lv (active holidays), the owner or renter of any boat must inform clients of security requirements. It is recommended that a document on the safe use of the vessel be prepared, and ask the client to read the document and sign affirmation that he has done so before the client goes out on the water.
- Lithuania: n/a.
- Norway: have rules and advices on outdoor activities within the internet <http://hakkspettboka.no/>; if the owner provide the boat or finishing – there are safety book for tourists how to behave in the sea in Norway: <http://www.sjofartsdir.no/PageFiles/12474/Fisketurisme%20Engelsk%20PDF%20uten%20passmerker.pdf>, including how to equip the boat.
- Spain: no water sports related with accommodation, as there are no relevant lakes or rivers for it. In case of independent professional sports installations, they have their specific legal regulations.
- UK: all activities in this category would need to apply with the relevant insurance scheme requirements and those of the national health and safety legislation.

10.2.Zirgu izjādes

Vispārēja Informācija

Ir valstis, kurās nepastāv nekādi drošības noteikumi attiecībā uz zirgu izjāžu piedāvājumu tūristiem. Citās valstīs uz zirgu izjādēm attiecas tūrisma aktivitāšu kvalitātes prasības. Ja nav atsevišķu prasību, lauku tūrisma kvalitātes sistēmu ietvaros var tikt pārbaudītas pamata prasības, piemēram, aprīkojuma un inventāra tehniskais un vizuālais stāvoklis, instruktoru darbs, drošības instrukciju esamība un pieejamība, utt.

Kritēriji

- ⇒ *Viss aprīkojums ir darba kārtībā un labā stāvoklī.*
- ⇒ *Jums ir visas nepieciešamās licences.*
- ⇒ *Viesiem tiek sniegtas drošības instrukcijas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Nav atsevišķu noteikumu.
- Latvija: Pastāv drošības prasības, kas stingri jāievēro visos gadījumos un darbības, kas ietver zirgus : <http://www.zirgi.lv/eng/essential.html>.
- Lietuva: n/a
- Norvēģija: Rokasgrāmata <http://hakespettboka.no/> un atsevišķi raksti – ieteikumi, kāds aprīkojums nepieciešams tūristu izjādēm ar zirgiem <http://www.hest.no/artikkel.html?news.nid=2704#.UgUb2Zlqy1Y> . Ja saimniekiem ir vairāk kā 10 zirgu, spēkā ir noteiktas likumdošanas prasības, un ir jāreģistrējas: <http://www.lovddata.no/ltavd1/filer/sf-20050602-0505.html>.
- Spānija: Izjādes pakalpojumus piedāvā tikai profesionāli stajļi, uz tiem attiecas aktīvā tūrisma likumdošana. Tā prasa obligātu apdrošināšanu, ir spēkā prasības aprīkojumam, jābūt sertificētam profesionālam uzraugam (tas pats ir spēkā, organizējot jebkuras citas sporta aktivitātes).
- Apvienotā Karaliste: visa veida aktivitātēm šajā kategorijā jābūt saskaņotām ar attiecīgo apdrošināšanas shēmu prasībām, kā arī jāatbilst valsts veselības un drošības likumdošanai.

10.3. Dabas takas

Vispārēja Informācija

Drošības noteikumu prasības var būt ietvertas lauku tūrisma kvalitātes sistēmās, piemēram, takas tehniskais stāvoklis (takas segums, tilti, pakāpieni, utt.), informācija (ceļa norādes, nepieciešamās brīdinājuma zīmes, informācija par objektiem dabas takā, ieteikumi apmeklētājiem, utt.).

Kritēriji

⇒ *Infrastruktūra darba kārtībā un labā tehniskā stāvoklī.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: n/a
- Latvija: Nav vienotu noteikumi, bet ir būvniecības padomi vides aizsardzībai un cilvēku drošībai, ko izstrādājis "Lauku ceļotājs":
 - (http://www.celotajs.lv/cont/wrth/greenadvice/greenadvice_hiking_en.html?lang=en)
 - Ja šīs struktūras tiek piedāvādas no īpašnieka puses, tad to atbilstība un drošība būtu jāsaskaņo apsekojot.
- Lietuva: n/a
- Norvēģija: Rokasgrāmata <http://hakkespettboka.no/>. „Gjensidige” apdrošināšanas kompānija strādā pie kopīgas tūrisma taku klasifikācijas sistēmas Eiropai (viegla, vidēja, augsta grūtības pakāpe), prasības attiecas arī uz informāciju.
- Spānija: n/a. Tūrisma takas ir publiski pieejamas, to uzturēšana kārtībā nav garantēta. Aizsargājamās dabas teritorijās (dabas parkos, utt.) iespējamas tikai gida vadītas ekskursijas, un šajā gadījumā par ekskursijas laikā notiekošo atbildīgs ir gids.
- Apvienotā Karaliste: valstī ir plašs publiski pieejamo taku tīkls, kamēr privātas zemes šķērsošana ir aizliegta. Ja taka ir uz privātas zemes, tā jāuztur kārtībā saimniekam vai arī jābūt skaidrām norādēm, ka visus iespējamus riskus uzņemas pats tūrists.

10.4. Velosipēdi

Vispārēja Informācija

Spēkā var būt tūrisma aktivitāšu kvalitātes sistēmas vai drošības kritēriji lauku tūrisma kvalitātes sistēmās. Prasības atkarīgas no piedāvātajiem pakalpojumiem. Ja viesu mājas īpašnieki piedāvā dažus velosipēdus īsiem izbraucieniem pa apkārtni, parasti netiek attiecinātas nekādas īpašas prasības. Ja tiek piedāvāti velomaršruti un velosipēdi tiek iznomāti, uz šo pakalpojumu var attiekties tūrisma aktivitāšu kvalitātes sistēma. Pamata drošības prasības attiecas uz aprīkojuma un piederumu tehnisko stāvokli, maršruta informāciju, papildus pakalpojumiem, ja tādi tiek sniegti (piem., bagāžas transfērs, avārijas remonts), instruktoru/gidu prasmēm, drošības instrukcijām un līgumiem ar klientiem.



Kritēriji

- ⇒ *Aprīkojums ir darba kārtībā un labā stāvoklī.*
- ⇒ *Viesiem tiek sniegtas drošības instrukcijas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Nav atsevišķu prasību.
- Latvija: Pastāv ceļu satiksmes likums, kas nosaka drošības kritērijus <http://likumi.lv/doc.php?id=45467>. Latvijas satiksmes likumi nosaka, ka personai ir jābūt 12 gadus vecai, lai varētu braukt ar velosipēdu bez pieaugušo klātbūtnes, un neviens nevar braukt ar velosipēdu, kad viņš vai viņa ir alkohola reibumā. Ja īpašnieks iznomā velosipēdus, tiem jābūt labā stāvoklī, pienācīgi aprīkoti un pieejamiem.
- Lietuva: n/a
- Norvēģija: Rokasgrāmata <http://hakkspettboka.no/>
- Spānija: Uz organizētiem velo ceļojumiem attiecas tādas pat prasības kā uz zirgu izjādes pakalpojumiem. Ja saimniekam pieder daži velosipēdi, ko viņš ļauj izmantot viesiem, tad šāda situācija netiek uzskatīta par aktīvo tūrisma un šajā gadījumā pienākums ir vienīgi nodrošināt, lai velosipēdi ir tehniskā kārtībā.
- Apvienotā Karaliste: visa veida aktivitātēm šajā kategorijā jābūt saskaņotām ar attiecīgo apdrošināšanas shēmu prasībām, kā arī jāatbilst valsts veselības un drošības likumdošanai.

10.5.Peldēšana

Vispārēja Informācija

Ja viesu nams piedāvā peldēšanās iespējas ārpus telpām savā privātajā teritorijā un ūdeņos, svarīgākie drošības jautājumi var būt: ūdens tīrība (aplīdzinājums), peldvieta (piem., upes, dīķa vai ezera gultnes stāvums, ūdens dziļums, straume, plūstošās smilts, utt.), informācija un brīdinājuma zīmes klientiem, glābšanas inventārs, instrukcijas un paraksts par atbildību.



Kritēriji

- ⇒ *Aprīkojums ir darba kārtībā un labā stāvoklī.*
- ⇒ *Viesiem tiek sniegtas drošības instrukcijas.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Spēkā ir drošības noteikumi. Jābūt informācijas un brīdinājuma zīmēm, viesu namā jābūt darbiniekam, kurš prot peldēt un sniegt pirmo palīdzību. Lieliem vai publiskās lietošanas peldbaseiniem nepieciešams glābējs un pieejama medicīniskā palīdzība (ne tikai naktsmītnes viesiem).
- Latvija: Ja individuālais īpašnieks izveido sabiedrisko peldvietu, ir īpaši Ministru kabineta noteikumi, kurus peldvietu izveidojot, ir jāievēro, lai nodrošinātu drošību un higiēnu <http://likumi.lv/doc.php?id=66885>.
- Lietuva: Ja naktsmītne atrodas pie dabiskas ūdenstilpnes (ezera vai upes), divreiz gadā jāveic ūdens pārbaudes laboratorijā. Ja pārbaudes nav veiktas, jābūt skaidrām norādēm, ka peldēties aizliegts.
- Norvēģija: Katra pašvaldība veic ūdens pārbaudes publiskajām peldvietām. Ja peldvieta ir privātā teritorijā, saimnieka pienākums ir sniegt nepieciešamo informāciju viesiem par peldēšanas drošību.
- Spānija: Spānijā tikpat kā nav dabisku ezeru. Mākslīgajiem ezeriem, kas tiek izmantoti kā dzeramā ūdens krātuves, ir ļoti mainīgs ūdens līmenis, īpaši vasarās, un tie reti tiek izmantoti peldēšanai. Noteikumus peldbaseiniem skatīt iepriekšējos punktus.
- Apvienotā Karaliste: Nav skaidra likumdošana par peldēšanos atklātos ūdeņos Velsā un Anglijā.

Profilakses pasākumi:

- ✓ *Aprīkojums ir darba kārtībā un labā stāvoklī.*
- ✓ *Viesiem tiek sniegtas drošības instrukcijas.*

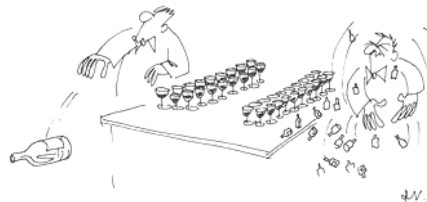
11. Pārtikas un dzērienu drošība

Vairumā valstu pastāv stingri noteikumi attiecībā uz ēdiena gatavošanu, uzglabāšanu un pārdošanu. Lauku tūrisma uzņēmumi tiek pakļauti tādiem pašiem noteikumiem kā ēdināšanas uzņēmumi/restorāni. Ja klientus uzņem naktsmītne, kas netiek uzskatīta par biznesa uzņēmumu, pārtikas un dzērienu pasniegšana iespējama ar ļoti striktiem ierobežojumiem.

11.1. Likumdošanas un vispārējās prasības

Vispārēja Informācija

Katrā valstī pastāv nacionālā likumdošana attiecībā uz pārtiku un higiēnu, tai skaitā, lauku tūrisma uzņēmumos. Bieži ēdieni pasniegt bez īpašas ēdināšanas licences drīkst tikai tās naktsmītnes, kurās istabas savā mājā izīrē saimnieks, un tikai klientiem, kuri tur nakšņo.



Kritēriji

⇒ *Jūsu uzņēmums ir reģistrēts pārtikas un higiēnas atbildīgajā iestādē, ja tas nepieciešams.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Viesu nami drīkst viesiem, kuri apmetušies naktsmītnē, pasniegt mājās gatavotu ēdienu. Tos kontrolē pārtikas un higiēnas inspekcijas, taču nav nepieciešama licence.
- Latvija: Ja tiek piedāvāti ēdināšanas pakalpojumi, īpašniekam ir jābūt reģistrētam Pārtikas un veterinārajā dienestā (PVD). Lauku tūrisma mītnēm "Lauku ceļotājs" ir izstrādājis speciālas vadlīnijas, kas ir PVD apstiprinātas, un, kuras definē normas un kritērijus, kas īpašniekam ir jāievēro: <http://macies.celotajs.lv/course/view.php?id=24>
- Lietuva: Ja tiek piedāvāta ēdināšana, tad jāreģistrējas kā pārtikas pārstrādes uzņēmumam.
- Norvēģija: n/a
- Spānija: Ja klientiem tiek piedāvāti jebkādi ēdināšanas pakalpojumi, tai skaitā, brokastis, ir nepieciešams Pārtikas Apstrādes Sertifikāts ("Carnet de Manipulador de Alimentos"). Mājās gatavots ēdiens netiek piedāvāts bieži, taču lielākajā daļā reģionu to drīkst piedāvāt naktsmītnes viesiem bez papildu licences. Dažos reģionos ir prasība, lai virtuve ir industriāli aprīkota un ir atbilstoši sanitārie apstākļi.
- Apvienotā Karaliste: Ja viesiem tiek piedāvāts ēdiens, nepieciešams ievērot pārtikas drošības un higiēnas likumdošanu. Naktsmītnēm, kuras pasniedz vai piegādā jebkāda veida ēdienus vai dzērienus, arī brokastis, jāreģistrējas attiecīgajā vietējā iestādē.

11.2.Pārtikas aprīte un ēdiena gatavošanas higiēna

Vispārēja Informācija

Pat ja pakalpojums netiek uzskatīts par uzņēmējdarbību, ir nepieciešama pārtikas aprītes pārbaude. Pārtikas aprīti parasti pārbauda inspekcijas, kas vērtē pārtikas izsekojamību (reģistrācijas žurnāls), uzglabāšanu un aprīti (adekvāta temperatūra, uzglabāšanas telpa, utt.). Lauku tūrisma uzņēmumiem visas prasības nereti ir grūti izpildāmas.



Kritēriji

⇒ *Jums ir pārtikas un higiēnas atbildīgo dienestu apstiprinājums/atļauja, ja tas nepieciešams*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Ja ģimenes viesnīcā ir restorāns, tas jāreģistrē, bet viesu namiem vai istabām, kur ēdiena gatavo tikai nakšņojošiem viesiem, nav jāreģistrējas. Higiēnas un pārtikas inspekcijas pārbauda kārtību virtuvēs un ēdamtelpās.
- Latvija: Lauku tūrisma mītnēm Latvijā pastāv speciālas normas un noteikumi, kurus ir apstiprinājis PVD un izstrādājis "Lauku ceļotājs" <http://macies.celotajs.lv/course/view.php?id=24>
- Lietuva: Lauku tūrisma uzņēmumiem ir higiēnas vadlīnijas.
- Norvēģija: Mazajiem pārtikas, piem., gaļas un siera ražotājiem, ir atviegloti noteikumi. Mazajiem lauku tūrisma uzņēmējiem atvieglojumu nav.
- Spānija: Lauku tūrismā nav atsevišķu noteikumu. Var piemērot vispārējos noteikumus tāpat kā viesnīcām, taču realitātē tie nedarbojas (netiek ievēroti).
- Apvienotā Karaliste: Ja viesiem tiek piedāvāts ēdiens, ir jāievēro pārtikas drošības un higiēnas likumdošana. Vārda "pārtika" definējums iekļauj arī dzērienus. Nedrīkst piedāvāt pārtiku, kas nav droša (t.i., ir kaitīga veselībai) vai ir nepiemērota cilvēku patēriņam. Jāievieš pārtikas drošības pārvaldības sistēma, lai garantētu, ka piedāvāto pārtiku var droši lietot uzturā. Pasākumiem sistēmā jābūt balstītiem uz HACCP principiem (Hazard Analysis and Critical Control Points – Draudu Analīze un Kritiskie Kontroles Punkti). Pārtiku nedrīkst glabāt temperatūrā, kurā tā var sabojāties. Ir noteiktas temperatūras, kurās drīkst uzglabāt karstu vai atdzesētu pārtiku. Naktsmītnēm, kuras pasniedz vai piegādā jebkāda veida ēdienus vai dzērienus, arī brokastis, jāreģistrējas attiecīgajā vietējā iestādē.

Profilakses Pasākumi:

- ✓ Lietojiet tīru un individuālu apģērbu.
- ✓ Mazgājiet rokas ar ziepēm, siltu ūdeni un nagu birsti. Rokas rūpīgi noskalojiet un noslaukiet. Ieteicams apgriezt īsus nagus, lai tie ir tīri, slaucīt rokas papīra dvieļos.
- ✓ Izmantojiet vienreiz lietojamus cimds un galvassegu, lai ēdienā neiekļūst mati.
- ✓ Nesmēķējiet, neēdiet un nekošļājiet gumiju.

- ✓ Vienmēr mazgājiet rokas:
 - Pirms veicamā darba un pēc pārtraukuma
 - Pēc ēdiena apstrādes
 - Pēc klepošanas, šķaudīšanas vai deguna šņaukšanas
- ✓ Vienmēr pārsieniet brūces.
- ✓ Ja esat tādā stāvoklī, kas saistīts ar higiēnas risku, informējiet menedžeri.
- ✓ Nepieļaujiet inficēšanos.
- ✓ Ēdiena gatavošanai un pasniegšanai izmantojiet tīrus instrumentus. Rūpīgi tos mazgājiet mazgājamā līdzekļa šķīdumā un siltā ūdenī, lai pie galda piederumiem nepaliek pieķērušās ēdiena atliekas.
- ✓ Vienmēr ēdienu termiski apstrādājiet temperatūrā virs 70 °C.
- ✓ Izmantojiet dzeramo ūdeni ēdiena gatavošanai, ledus sasaldēšanai, tīrīšanai, utt.
- ✓ Pārlicinieties, ka dzesēšanas temperatūra ir zem 4 °C un saldēšanas temperatūra ir zem -18 °C.
- ✓ Uzglabājiet ēdienu tā, lai uz to neiedarbojas ārējās vides faktori. Nenovietojiet to uz grīdas vai saskarē ar sienu.
- ✓ Atsaldējiet ēdienu dzesēšanas kamerā.
- ✓ Ēdiena atliekām izmantojiet ūdensdrošus konteinerus no viegli tīrāma materiāla un ar automātisku hermētisku aizvēršanas sistēmu.
- ✓ Katru dienu tīriet un dezinficējiet grīdas segumu, instrumentus, atkritumu kastes, darba vietas, utt.
- ✓ Ēdiena pārvadāšanai izmantojiet atbilstošas tvirtnes un slēgtu autotransportu.
- ✓ Tāda ēdiena pārvadāšanai, kas uzglabājams zemā temperatūrā, izmantojiet tīrus transporta līdzekļus, kuros ir līdzenas izolētas vai dzesējošas virsmas.

11.3.Pārtikas ražošana un tirdzniecība

Vispārēja Informācija

Ja lauku tūrisma uzņēmums pārdod pārtikas produktus, spēkā ir prasības, kas attiecas uz mājražotājiem (sava produkcija vai no kaimiņu saimniecībām) un savvaļas pārtiku (piem., zāļu tējas, ogas, dabā vāktas sēnes). Alkohola ražošanai mājas apstākļos nepieciešama īpaša licence.



Kritēriji

⇒ *Jums ir visas nepieciešamās licences/atļaujas, lai ražotu/pārdotu pārtikas produktus.*

Valstu Piemēri

- Bulgārija: Mājās ražota alkohola pārdošanai nepieciešama licence. Cita mājās ražota pārtika atļauta tikai pašpatēriņam, bet ne pārdošanai.
- Latvija: Mājražotāju produkcijas realizācijas likumi: http://www.pvd.gov.lv/lat/augj/izvlne/iedzvotjiem_un_uzmjiem/informacija_uzmjiem/partikas_uzraudzba/partikas_produkta_razosana_maj ir apstiprināts.
 - Mājās ražots alkohols var tikt piedāvāts, kā daļa no degustācijas/ekskursijas. Alkohols var tikt pārdots, ja īpašniekam ir icense tā tirdzniecībai. Likumdošanas grozījumi 2011. gadā atkarībā no ražošanas apjoma nodala vietējo ražotāju produkciju un rūpniecisko produkciju (litri absolūtā alkohola).
 - Alkoholisko dzērienu aprites likums <http://www.likumi.lv/doc.php?id=88009>
 - Latvijas Vīnkopju un Vīndaru Biedrība <http://www.vindaris.lv/>
- Lietuva: Nepieciešama reģistrācija Pārtikas un Veterinārajā Dienestā.
- Norvēģija: Ražotājam/pārdevējam jāreģistrējas Pārtikas un Higiēnas Aģentūrā, alkohola tirdzniecība nav atļauta.
- Spānija: Skaidrības nav – mājās ražotu pārtiku drīkst izmantot ēdiena gatavošanā, taču to nedrīkst pārdot.
- Apvienotā Karaliste: Uzņēmumiem, kas pārdod pārtiku, jāievēro pārtikas drošības un higiēnas likumdošanas prasības.



~ Drošībai nekad nav brīvdienas ~